

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY SZELKÓW
W LATACH 2009 – 2015**

**GMINA SZELKÓW
POWIAT MAKOWSKI
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE**

SZELKÓW 2008

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	5
1.1. UWAGI OGÓLNE.....	5
1.2. PODSTAWA PRAWNA.....	5
1.3. PODMIOTY UCZESTNICZĄCE W PRZYGOTOWANIU STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SZELKÓW	8
1.4. OKRES REALIZACJI STRATEGII.....	8
1.5. WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA	8
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY SZELKÓW	9
2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE	9
2.1.1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ	9
2.1.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	10
2.1.3. GOSPODARKA	12
2.1.4. TURYSTYKA	16
2.1.5. MIESZKAŃCY	18
2.2. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE SZELKÓW.....	30
2.3. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SZELKÓW.....	38
2.3.1. ANALIZA ANKIET.....	38
2.4. ANALIZA SWOT	49
3. KIERUNKI ROZWOJU GMINY	55
3.1. WIZJA ROZWOJU GMINY	55
3.2. CELE STRATEGICZNE I CELE SZCZEGÓŁOWE	55
3.3. HIERARCHIA CELÓW ROZWOJU GMINY	61
4. UWARUNKOWANIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW PROGRAMOWYCH.....	64
4.1.DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU KRAJOWYM	64
4.2.DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU WOJEWÓDZTWA.....	65
5. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII.....	67
ZAKOŃCZENIE	69
SPIS TABEL	70
SPIS WYKRESÓW	71
SPIS RYSUNKÓW.....	72

WSTĘP

Na terenie gminy obowiązuje Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006-2013, jednak w chwili obecnej pojawiła się potrzeba jej aktualizacji, czego wyrazem jest opracowany dokument.

Poza tym należy podkreślić, że potrzeba opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z jednej strony z przepisów prawa, a z drugiej – z aktualnej sytuacji ekonomiczno – społecznej mieszkańców gminy. Ma ona stanowić podstawę do realizacji działań mających na celu wyeliminowanie niekorzystnych zjawisk społecznych mających miejsce na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego. Należy bowiem pamiętać, że przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym stoją do rozwiązania trudne problemy społeczne. Pogłębiające się dysproporcje dochodowe rodzin, zjawiska związane ze sferą ubóstwa, niedostatek materialny rodzin, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych tworzą powiązany ze sobą konglomerat problemów społecznych, które decydują w istocie o sposobie odczuwania jakości życia przez społeczność lokalną. Od skuteczności ich rozwiązania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej. Rozwiązanie problemów społecznych jest procesem długofalowym i dlatego konieczne jest podejście strategiczne, również na poziomie lokalnym, do zagadnień związanych z szeroko pojętą polityką społeczną. Wyrazem tego procesu jest właśnie niniejsza strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Niezbędne jest, aby w proces jej tworzenia zaangażowały się zarówno władze samorządowe, jak i mieszkańcy gminy. Władze samorządowe pełnią bowiem kluczową rolę w rozwoju społeczno – gospodarczym każdej społeczności lokalnej. Kreują i realizują politykę rozwoju lokalnego. Należy jednak podkreślić, że władze samorządowe – jako podmiot gospodarujący i zarazem zarządzający funkcjonowaniem gminy – powinny w swoich działaniach być zorientowane na:

- zapewnienie względnej równowagi pomiędzy potrzebami i preferencjami społecznymi, funkcjami oraz zagospodarowaniem przestrzeni;
- eliminowanie lub łagodzenie występujących sprzeczności i konfliktów pomiędzy podmiotami gospodarującymi na terenie gminy;
- optymalne wykorzystanie zasobów własnych gminy (ludzkich, finansowych, infrastrukturalnych, przestrzennych i ekologicznych), które determinują poziom atrakcyjności lokalizacyjnej gminy dla ludności i podmiotów gospodarczych;
- stałe monitorowanie otoczenia gminy, mające na celu poszukiwanie szans jej rozwoju i unikanie zagrożeń w tym zakresie.

Realizując tak zorientowane działania organy gminy mogą efektywnie wykorzystywać szanse rozwojowe i przeciwdziałać potencjalnym zagrożeniom, także w sferze społecznej. Mieszkańcy z kolei powinni sami ze sobą współpracować, decydować o wyborze ścieżki rozwoju i brać czynny udział w działaniach na rzecz poprawy swoich warunków życia. Oczekiwanie na pomoc z zewnątrz prowadzi bowiem do bierności i postaw roszczeniowych. Ich włączanie się w sprawy publiczne może przybierać różne postaci: działanie w formalnych organizacjach pozarządowych, uczestnictwo w inicjatywach wspólnoty lokalnej, grupy zainteresowań, sąsiedztwa, parafii czy grupy samopomocowej. Właśnie tego rodzaju proste i spontaniczne działania tworzą tkankę społeczną, która jest niemniej ważna niż sieć formalnych struktur. Działania te podejmowane są w ramach wspólnot i dzięki nim tworzy się sieć powiązań między ludźmi. To w nich właśnie powstaje, odtwarza się i mnoży kapitał społeczny rozumiany jako gotowość do współdziałania, normy wzajemności i zaufania.

1. CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. UWAGI OGÓLNE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szelków dąży do integracji społecznej, uwzględnia lokalne zasoby i możliwości. Została ona przygotowana z uwzględnieniem następujących etapów działania:

1. określenie wizji rozwoju gminy w zakresie polityki społecznej zawierającej cel nadrzędny, do którego władze wspólnoty samorządowej zamierzają dążyć;
2. określenie obszarów problemowych najważniejszych z punktu widzenia prowadzonej polityki społecznej;
3. wskazanie celów strategicznych, które władze gminy zamierzają osiągnąć w każdym z wytypowanych obszarów;
4. wskazanie celów szczegółowych służących osiągnięciu wytyczonych celów strategicznych;
5. wskazanie oczekiwanych efektów wdrażanego programu, określenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań.

1.2. PODSTAWA PRAWNA

Podstawą prawną opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szelków jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst pierwotny: Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728), która nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Różnorodność występujących na terenie gminy problemów społecznych powoduje jednak konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych regulujących sferę pomocy społecznej, do których należy zaliczyć:

Ustawę o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (tekst pierwotny: Dz. U. z 2003 r. Nr 228, poz. 2255 z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.) wprowadzająca nowy system pozaubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa. Ustawa ta reguluje sposób i zasady przyznawania świadczeń rodzinnych, do których zalicza się: zasiłek

rodzinny oraz dodatki do niego (wśród których wyróżniono dodatek z tytułu urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego oraz podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania), świadczenia opiekuńcze czyli zasiłek pielęgnacyjny oraz świadczenie pielęgnacyjne, a także jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka.

Ustawę o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.). Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Ustawa ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców. Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu.

Ustawę o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.). Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.). Ustawa ta jest aktem prawnym wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to: prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego), uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego), nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.

Ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.). Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane przez instytucje rynku pracy

działające w celu: pełnego i produktywnego zatrudnienia; rozwoju zasobów ludzkich; osiągnięcia wysokiej jakości pracy; wzmocnienia integracji oraz solidarności społecznej.

Ustawę o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (tekst pierwotny: Dz. U. z 1998 r. Nr 137, poz. 887 z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 z późn. zm.).

Ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004 r. (tekst pierwotny: Dz. U. z 2004 r. Nr 210, poz. 2135 z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.). Ustawa określa: warunki udzielania i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r., (tekst pierwotny: Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 230, z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.). Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4 ust 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”.

Ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 7 września 2007 r. (Dz. U. z 2007 r. nr 192 poz. 1378 z późn. zm.), która reguluje m.in. zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zasady finansowania świadczeń oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Ustawę o dodatkach mieszkaniowych z dnia 21 czerwca 2001 r. (Dz. U. Nr 71, poz. 734 z późn. zm.) nakłada na władze samorządowe (wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) obowiązek rozpatrywania wniosków osób uprawnionych do otrzymania dodatków i wydawania decyzji administracyjnych w sprawie przyznania (bądź odmowy przyznania) dodatku mieszkaniowego. Wypłata dodatków jest zadaniem własnym gminy.

Ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 180, poz. 1493) określającą zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, stosujących przemoc oraz zadania w zakresie przeciwdziałania temu negatywnemu zjawisku nałożone na poszczególne organy administracji rządowej oraz jednostki samorządu terytorialnego.

1.3. PODMIOTY UCZESTNICZĄCE W PRZYGOTOWANIU STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SZELKÓW

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szelków została przygotowana przy szerokim zaangażowaniu społeczności lokalnej. Wśród mieszkańców gminy przeprowadzono badanie ankietowe, w którym wzięło udział 150 osób reprezentujących różne grupy społeczne.

W ramach prac nad przygotowaniem strategii wykorzystany został zatem model partycypacyjny. Partycypacja oznacza udział obywateli w zarządzaniu sprawami społeczności, której są członkami. Mieszkańcy powinni stać się podmiotem, a nie przedmiotem przemian zachodzących na terenie gminy. Aby było to możliwe, konieczne jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego, świadomego swojej mocy sprawczej i zaangażowanego w życie swoich „małych ojczyzn”. Partycypacja mieszkańców w procesach rozwojowych jest jednym z kluczowych warunków, aby rozwój był rzeczywiście widoczny. Oni sami powinni bowiem decydować, co jest dla nich dobre i co uważają za rozwój.

1.4. OKRES REALIZACJI STRATEGII

Strategia rozwiązywania problemów społecznych realizowana będzie w latach 2009-2015. Wybór tego okresu nie jest przypadkowy, ponieważ do 2015 r. muszą zostać rozliczone wszystkie projekty uzyskujące dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej, a należy się spodziewać, że niniejsza strategia przyczyni się do pozyskania środków zewnętrznych przez gminę na zadania dotyczące sfery społecznej.

1.5. WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA

W trakcie opracowywania dokumentu wykorzystano następujące kategorie źródeł:

A. Źródła zastane, do których można zaliczyć:

- dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego;
- dane własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szelkowie;
- dane pozyskane z Urzędu Gminy w Szelkowie.

B. Źródła wytworzone, którymi były:

- wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy. W badaniu wzięło udział 150 osób zamieszkujących teren gminy Szelków. Szczegółowe zestawienie danych dotyczące płci, wieku, statusu zawodowego

oraz wykształcenia respondentów przedstawiono w dalszej części strategii (punkt 2.3.1. Analiza ankiet).

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY SZELKÓW

2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

2.1.1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ

Gmina wiejska Szelków położona jest w północnej części województwa mazowieckiego, w powiecie makowskim. Gmina sąsiaduje:

- od zachodu z gminą Karniewo;
- od południa z gminą Pułtusk;
- od wschodu z gminą Rzewnie;
- od północy z miastem Maków Mazowiecki oraz gminą Czerwonka.

Rysunek 1. Położenie gminy na tle powiatu makowskiego

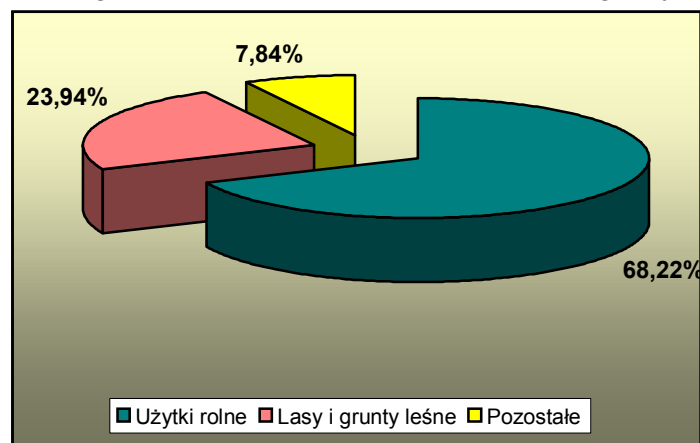

Tabela 1. Podział powierzchni gminy według sposobu zagospodarowania terenów

Wyszczególnienie	ha	%
Powierzchnia geodezyjna	11 293	100,00
Użytki rolne	7 704	68,22
w tym		
• grunty orne	6 408	56,74
• sady	5	0,04
• łąki	935	8,28
• pastwiska	356	3,16
Lasy i grunty leśne	2 704	23,94
Pozostałe	885	7,84

*Podstawa: Dane GUS 2006 r.

Wykres 1. Zagospodarowanie terenów na obszarze gminy Szelków

*Podstawa: Dane GUS 2006 r.

Biorąc pod uwagę sposób zagospodarowania terenów w gminie Szelków należy stwierdzić, że przeważają użytki rolne, które zajmują 68,22% powierzchni gminy, lasy natomiast – 23,94%.

Gmina zajmuje powierzchnię 112,93 km². Gęstość zaludnienia wynosi 33 osoby/km².

2.1.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Długość sieci kanalizacyjnej w 2007 r. wyniosła 1,45 km i obsługiwała ona 25 przyłączy. Pozostali mieszkańcy gminy, nie posiadający dostępu do sieci kanalizacyjnej, korzystają ze zbiorników bezodpływowych, które często są nieszczelne i powodują zanieczyszczenie środowiska naturalnego.

Sieć wodociągowa

Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy wynosiła w 2007 r. 83,2 km i korzystały z niej 2 073 osoby, co stanowi blisko 56% mieszkańców.

Sieć gazowa

Na terenie gminy gaz przewodowy nie jest dostępny.

Gospodarka odpadami

Gmina posiada własne wysypisko śmieci zlokalizowane we wsi Chyliny. Funkcjonuje ono od 1992 r. a stan jego wypełnienia nie przekroczył 50%. Strefa ochrony sanitarnej wokół obiektu wynosi 500 m. Z uwagi na fakt, że wysypisko zakładane było stosunkowo dawno temu, nie zastosowano zabezpieczeń w postaci geomembrany.

Poza tym na terenie gminy stosowana jest selektywna zbiórka odpadów.

Elektroenergetyka

Sieć energetyczna jest dobrze rozwinięta i stanowi jednolity system krajowy. Obecny system zaopatrywania mieszkańców w energię elektryczną w pełni pokrywa istniejące zapotrzebowanie, jednakże wymaga on stopniowej modernizacji polegającej chociażby na zastępowaniu linii napowietrznych bardziej nowoczesnymi kablami podziemnymi.

Sieć drogową

Na sieć drogową gminy składają się drogi krajowe, drogi powiatowe oraz gminne. Położenie gminy przy drodze krajowej nr 61 zapewnia jej bezpośrednie powiązania z Warszawą, Ostrołką oraz Warmią i Mazurami. Sieć dróg powiatowych i gminnych na obszarze gminy jest poprawna pod względem układu komunikacyjnego, jednakże z uwagi na brak nawierzchni bitumicznej na części dróg powiatowych i gminnych nie może być efektywnie wykorzystywana. Długości dróg poszczególnych kategorii w gminie Szelków wynoszą:

- drogi krajowe – 21 500 m;
- drogi powiatowe – 27 850 m;
- drogi gminne – 63 892 m.

Przewozy pasażerskie

Komunikację zbiorową na terenie gminy zapewnia przedsiębiorstwo PKS. Obsługuje ono wszystkie ważniejsze ciągi drogowe i kierunki w gminie. Przystanki autobusowe w dużej części, ku wygodzie pasażerów, wyposażone są w wiaty. Możliwe są również bezpośrednie połączenia m.in. z Warszawą i Ostrołką.

Komunikacja kolejowa, lotnicza i wodna na terenie gminy nie występuje.

Infrastruktura komunikacji elektronicznej

Na całym obszarze gminy dostępna jest telefonia przewodowa i potrzeby mieszkańców mogą być w pełni zaspokojone. Jedynym ograniczeniem jest bariera kosztowa występująca po stronie indywidualnych odbiorców. Ponadto gmina pozostaje w całości w zasięgu funkcjonujących na terenie kraju operatorów telefonii komórkowej.

2.1.3. GOSPODARKA

Rolnictwo

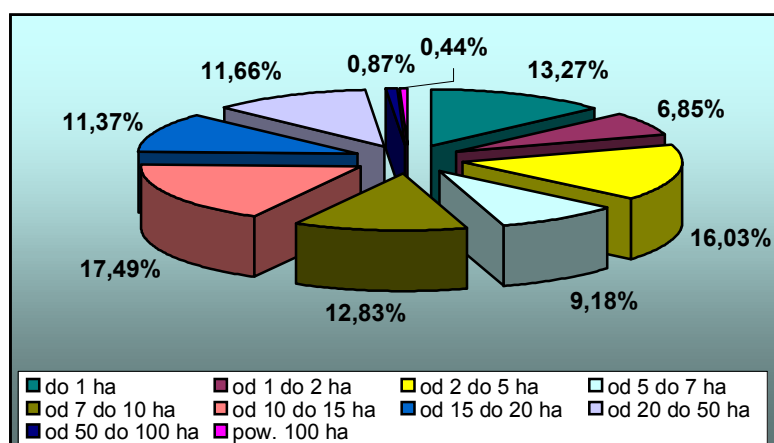
Na terenie gminy Szelków duży odsetek (36%) stanowią gospodarstwa do 5 ha, co nie jest zjawiskiem korzystnym, gdyż w warunkach konkurencji większą szansę na rozwój mają gospodarstwa charakteryzujące się większą powierzchnią. Im są one mniejsze, tym wyższe są jednostkowe koszty produkcji, a także większe trudności w finansowaniu inwestycji rolnych. Poza tym małe gospodarstwa rolne trudniej niż duże dostosowują jakość produktów i ich cechy sanitarne do wymogów bezpieczeństwa żywnościowego.

Tabela 2. Struktura agrarna gospodarstw

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw
Ogółem	686
do 1 ha	91
od 1 do 2 ha	47
od 2 do 5 ha	110
od 5 do 7 ha	63
od 7 do 10 ha	88
od 10 do 15 ha	120
od 15 do 20 ha	78
od 20 do 50 ha	80
od 50 do 100 ha	6
pow. 100 ha	3

*Podstawa: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Wykres 2. Struktura agrarna gospodarstw na terenie gminy Szelków

*Podstawa: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Produkcja roślinna i zwierzęca

Biorąc pod uwagę strukturę zasiewów należy stwierdzić, że na terenie gminy Szelków dominują zboża, które stanowią ok. 85% powierzchni upraw. Na dalszych miejscach lokują się ziemniaki oraz rośliny przemysłowe. Rodzaje upraw uwarunkowane są bonitacją gleb oraz rodzajami hodowli.

Tabela 3. Struktura upraw na terenie gminy Szelków

Wyszczególnienie	Ogółem	
	W ha	Ilość gospodarstw
pszenica		
- jara	246,54	136
- ozima	415,09	112
żyto	1531,44	422
jęczmień		
- jary	389,55	160
- ozimy	36,08	25
owies	516,23	258
pszenżyto		
- jare	142,01	74
- ozime	585,29	239
mieszanki zbóż		
- jare	884,86	314
- ozime	87,40	31
ziemniaki	345,17	436
warzywa gruntowe	29,59	85
truskawki	10,91	21
buraki cukrowe	62,33	17

*Podstawa: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Hodowla obejmuje głównie trzodę chlewną i bydło. Bez zwierząt gospodarskich funkcjonowało 236 gospodarstw rolnych.

Tabela 4. Struktura hodowli w gminie Szelków

Zwierzęta hodowlane	Ilość sztuk	Ilość gospodarstw
Bydło	3238	397
- w tym krowy	1638	375
Trzoda chlewna	11460	356
- w tym lochy	150	
Konie	61	44
Kozy	79	bd.
Owce	52	bd.
Kury	45488	bd.

*Podstawa: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Wyposażenie techniczne rolnictwa w gminie Szelków w 2002 r. przedstawiało się następująco:

- ciągniki rolnicze – 569 szt.;
- samochody ciężarowe - 38 szt.;
- kombajny zbożowe – 49 szt.;
- kombajny ziemniaczane – 62 szt.

W ostatnich latach obserwowane są znaczące zmiany w parku maszynowym rolników. Programy pomocowe Wspólnoty Europejskiej, umożliwiające uzyskanie zwrotu części kosztów poniesionych na zakup maszyn i urządzeń oraz dostęp do niedrogich, używanych maszyn spowodowały korzystne zmiany ilościowe i jakościowe w wyposażeniu technicznym rolnictwa.

Pozarolnicza działalność gospodarcza

W związku z tym, że gmina Szelków jest gminą rolniczą na jej terenie brak jest znaczących przedsiębiorstw czy zakładów produkcyjnych. Przeważają niewielkie podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne. Ilość podmiotów na terenie gminy zarejestrowanych w systemie REGON w latach 2003 – 2007 zaprezentowano w tabeli 5.

Tabela 5. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON w latach 2003-2007

Wyszczególnienie	Rok				
	2003	2004	2005	2006	2007
Sektor prywatny	266	276	286	297	311
Sektor publiczny	13	9	9	8	8
Ogółem	279	285	295	305	319

*Podstawa: Dane GUS

Analizując dane przedstawione w tabeli 5 należy stwierdzić, że liczba podmiotów gospodarczych w zaprezentowanym okresie uległa zwiększeniu. W 2007 r. liczba firm funkcjonujących na terenie gminy w stosunku do 2003 r. zwiększyła się o 40, co oznacza wzrost o 14%.

Biorąc pod uwagę liczbę przedsiębiorców w sektorze prywatnym według sekcji PKB można zauważyć, że największa ilość podmiotów działa w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, a najmniejsza – w L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości).

Tabela 6. Struktura podmiotów gospodarczych według sekcji PKD zarejestrowanych na terenie gminy Szelków w latach 2003-2007 (sektor prywatny)

Sekcje PKD	Rok				
	2003	2004	2005	2006	2007
A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo)	35	36	38	39	44
D (wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych)	22	23	26	25	27
F (budownictwo)	38	40	40	41	43
G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle)	101	104	109	114	114
H (transport i gospodarka magazynowa)	7	8	8	7	7
I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi)	21	21	20	20	23
J (informacja i komunikacja)	8	9	8	9	8

Sekcje PKD	Rok				
	2003	2004	2005	2006	2007
K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa)	9	9	10	13	16
L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości)	5	5	5	5	5
N (działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca)	7	7	9	9	9
O (administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne)	12	13	12	14	14

*Podstawa: Dane GUS

Wśród podmiotów sektora prywatnego najwięcej jest osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, co jest zgodne z ogólnokrajową tendencją. W 2007 r. takie podmioty stanowiły ponad 93% firm funkcjonujących w sektorze prywatnym, co świadczy o wysokim stopniu aktywności w tym zakresie prezentowanym przez poszczególnych mieszkańców gminy. Kolejne miejsca zajmują stowarzyszenia i organizacje społeczne oraz spółki handlowe, co zaprezentowano w tabeli 7.

Tabela 7. Forma prawna prowadzenia działalności w sektorze prywatnym na terenie gminy Szelków w latach 2003-2007

Forma prawna	Rok				
	2003	2004	2005	2006	2007
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	237	248	258	267	280
Spółki handlowe	5	5	5	5	5
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	5	5	5	5	5
Spółdzielnie	1	1	1	1	1
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	7	7	7	8	8

*Podstawa: Dane GUS

2.1.4. TURYSTYKA

Gmina posiada bardzo ciekawą i urozmaiconą tkankę kulturową. Składają się na nią stanowiska archeologiczne, zabytki kultury materialnej, charakterystyczne dla stylu

kurpiowskiego chaty i budynki gospodarskie, przydrożne krzyże i kapliczki. W połączeniu z malowniczym krajobrazem i nieskażonym środowiskiem teren gminy jawi się jako wymarzone miejsce dla odpoczynku. Wykaz obiektów zabytkowych zawarto w tabeli 8.

Tabela 8. Wykaz zabytków zlokalizowanych na terenie gminy Szelków

Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
Bazar	osada wczesnośredniowieczna pochodząca z X-XII w.	292 z dnia 30.11.1970 r.
Magnuszew Mały	park zabytkowy z XIX w.	A – 523 z dnia 10.09.1984 r.
Szelków	najstarsza część cmentarza parafialnego	A – 537 z dnia 24.01.1986 r.
Nowy Szelków	drobnoszlachecki dwór drewniany z poł. XIX w.	A – 580 z dnia 18.08.1986 r.

*Podstawa: Dane Urzędu Gminy w Szelkowie

Innymi ciekawymi obiektami o wysokich wartościach kulturowych na terenie gminy są:

- dwór w Dzierżanowie – pochodzący z końca XIX w., murowana parterowa rezydencja z dwukondygnacyjną częścią centralną zwieńczoną trójkątnym szczytem. Jej dach z facjatkami pokryty jest blachą imitującą dachówkę. W sąsiedztwie znajduje się murowany spichlerz z końca XIX w.;
- zespół budynków dawnej poczty konnej w Starym Szelkowie z 1800 r. obejmujący budynek stacji pocztowej oraz budynki stajni z pokojami pocztylionów;
- zespół drogomistrzówki w Szelkowie wraz z pozostałościami parku krajobrazowego usytuowany na skarpie nad Orzycem;
- wyposażenie kościoła parafialnego w Starym Szelkowie obejmujące m.in. obraz barokowy z XVIII w., zabytkowe ornaty, monstrancję i feretron.

Atrakcyjne położenie gminy w dolinach rzek Narwi i Orzyca oraz bliskość Warszawy i usytuowanie przy trasie Warszawa - Ostrołęka – Augustów powodują, że teren gminy jest bardzo atrakcyjny dla mieszkańców stolicy. W chwili obecnej głównie w ich posiadaniu znajduje się ok. 450 działek rekreacyjnych. Na części z nich wybudowano już domki letniskowe o różnym standardzie. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wyznaczono nowe tereny pod ten typ zabudowy.

Ponadto na potencjalnych turystów czeka baza noclegowa w postaci gospodarstwa agroturystycznego w Makowicy (15 miejsc) i domu rekolekcyjnego dla młodzieży w Starym Szelkowie (60 miejsc). Uzupełnieniem bazy noclegowej są placówki gastronomiczne na terenie gminy:

- Zakład Gastronomiczno – Hotelowy „Oaza” zlokalizowany przy drodze krajowej nr 60 w miejscowości Makowica;

- Bar „Smakosz” przy drodze krajowej nr 61 w miejscowości Laski;
- Gospoda „Pazibroda” przy drodze krajowej 57 w miejscowości Chrzanowo;
- Bar na stacji paliw PHU „SAP” w miejscowości Orzyc.

Potencjalni turyści mogą na terenie gminy zbierać grzyby w okolicznych lasach i wędkować na Narwi i Orzycu. Funkcjonują tutaj trzy koła łowieckie, a w gospodarstwie agroturystycznym w Makowicy możliwe jest uprawianie jazdy konnej.

2.1.5. MIESZKAŃCY

Wielkość populacji

Wskaźniki demograficzne mają zasadniczy wpływ na jakość życia, szanse rozwojowe i tempo wzrostu poziomu życia w gminie. Takie parametry jak: wykształcenie mieszkańców, gęstość zaludnienia, dodatni poziom przyrostu naturalnego, dodatnie saldo migracji, zachowanie równowagi pomiędzy płciami, właściwe proporcje pomiędzy grupami ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym decydują o przyszłości gminy. W tabeli 9 przedstawiono dane dotyczące populacji gminy w latach 2000-2007.

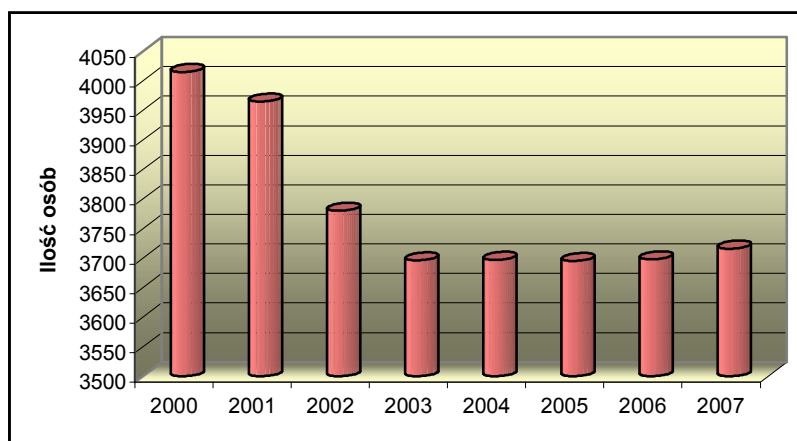
Tabela 9. Wielkość populacji i zmiany w czasie na terenie gminy Szelków

Rok	Liczba ludności	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji
2000	4015	58	47	11	-9
2001	3965	35	53	-18	-16
2002	3780	45	61	-16	-34
2003	3696	32	57	-25	-22
2004	3697	35	42	-7	22
2005	3695	28	44	-16	-14
2006	3698	55	52	3	9
2007	3716	45	42	3	9

*Podstawa: Dane GUS, według faktycznego miejsca zamieszkania

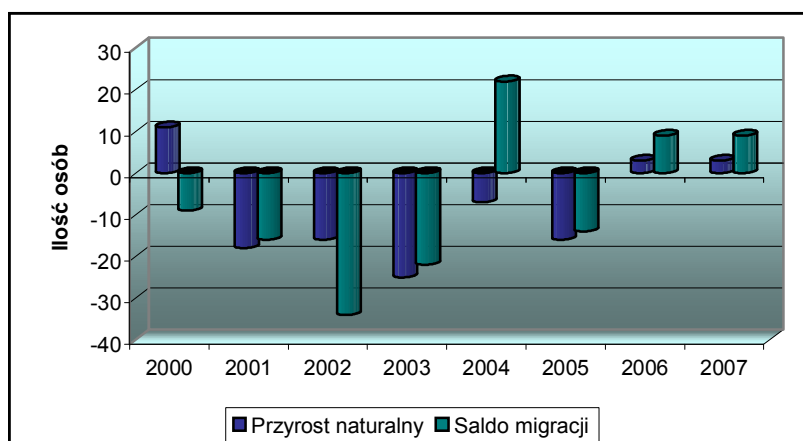
Analizując dane zawarte w tabeli 9 można zauważyć, że liczba ludności w gminie zmniejszyła się. Najwięcej osób zamieszkiwało teren gminy w 2000 r., a najmniej - w 2001 i 2005 r. Z kolei w 2007 r. w stosunku do 2000 r. liczba mieszkańców zmniejszyła się o 7%. Decydujące znaczenie w tym zakresie odgrywa generalnie ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji.

Wykres 3. Liczba ludności na terenie gminy Szelków w latach 2000-2007

*Podstawa: Dane GUS

Wykres 4. Ruch naturalny ludności na terenie gminy Szelków w latach 2000-2007

*Podstawa: Dane GUS

Struktura wiekowa

Tabela 10 przedstawia populację gminy w rozbiciu na grupy wiekowe uwzględniając płeć. Najliczniejszą grupą w gminie są osoby w przedziale wiekowym 25-29 lat i reprezentują oni ok. 8% populacji mieszkańców. Poza tym na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego dominują mężczyźni, którzy stanowią 50,21% ludności, a na 100 mężczyzn przypada średnio 99 kobiet.

Tabela 10. Populacja gminy w rozbiciu na grupy wiekowe z uwzględnieniem płci

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-4 lata	194	109	85
5-9 lat	232	124	108
10-14 lat	250	136	114

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
15-19 lat	260	132	128
20-24 lata	298	157	141
25-29 lat	301	157	144
30-34 lata	226	123	103
35-39 lat	235	131	104
40-44 lata	216	121	95
45-49 lat	252	139	113
50-54 lata	259	129	130
55-59 lat	246	129	117
60-64 lata	132	58	74
65-69 lat	164	60	104
70-74 lata	136	55	81
75-79 lat	155	48	107
80-84 lata	116	43	73
Powyżej 85	44	15	29
Razem	3716	1866	1850

*Podstawa: Dane GUS 2007 r.

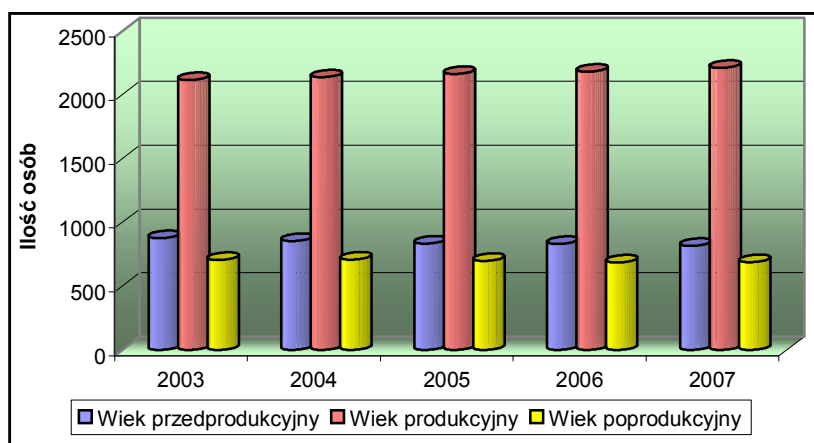
Strukturę ludności według wieku w latach 2003-2007 mającą wpływ na kształtowanie się struktur społeczno – ekonomicznych przedstawiono w tabeli 11.

Tabela 11. Struktura ludności według wieku w latach 2003-2007

Grupa wiekowa	Lata				
	2003	2004	2005	2006	2007
Wiek przedprodukcyjny:	876	853	833	830	817
- kobiety	409	409	397	385	376
- mężczyźni	467	444	436	445	441
Wiek produkcyjny:	2115	2137	2163	2182	2210
- kobiety	959	969	979	988	1006
- mężczyźni	1156	1168	1184	1194	1204
Wiek poprodukcyjny:	705	707	699	686	689
- kobiety	461	469	467	462	468
- mężczyźni	244	238	232	224	221
Ogółem	3696	3697	3695	3698	3716

*Podstawa: Dane GUS

Wykres 5. Struktura wiekowa ludności gminy Szelków

*Podstawa: Dane GUS

W latach 2003-2007 zaobserwować można zmiany struktury demograficznej związane ze zmniejszaniem się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym na rzecz mieszkańców w wieku produkcyjnym. W 2003 r. na terenie gminy zamieszkiwało 23,70% osób w wieku przedprodukcyjnym, gdy w 2007 r. było ich już tylko 21,99%. W przypadku osób w wieku produkcyjnym wskaźnik ten kształtował się na poziomie: 57,22% w 2003 r. i 59,47% w 2007 r.

Poza tym obecnie na terenie Szelkowa największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Jednakże w przyszłości zwiększać się będzie procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym, co pociąga za sobą wiele konsekwencji. Znaczna część dochodów gminy będzie bowiem musiała być kierowana na zapewnienie odpowiednich warunków życia osobom w starszym wieku (np. opieka społeczna). Starzejące się społeczeństwo to także malejące przyrosty zasobów pracy. Poza tym wzrost liczby osób starszych prowadzi do zmiany struktury popytu – wpływa na mniejszy popyt na „nowinki” technologiczne, a większy na szeroką gamę usług związanych z opieką społeczną.

Tabela 12. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	74,8	73,0	70,8	69,5	68,1
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	80,5	82,9	83,9	82,7	84,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	33,3	33,1	32,3	31,4	31,2

*Podstawa: Dane GUS

Na terenie gminy Szelków wskaźnik obciążenia demograficznego jest dość wysoki, bowiem na 100 osób w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie przypadało średnio 71 osób w wieku nieprodukcyjnym, co nie jest zjawiskiem korzystnym i świadczy o niekorzystnych tendencjach demograficznych występujących na terenie omawianej jednostki samorządu terytorialnego.

Poziom wykształcenia ludności

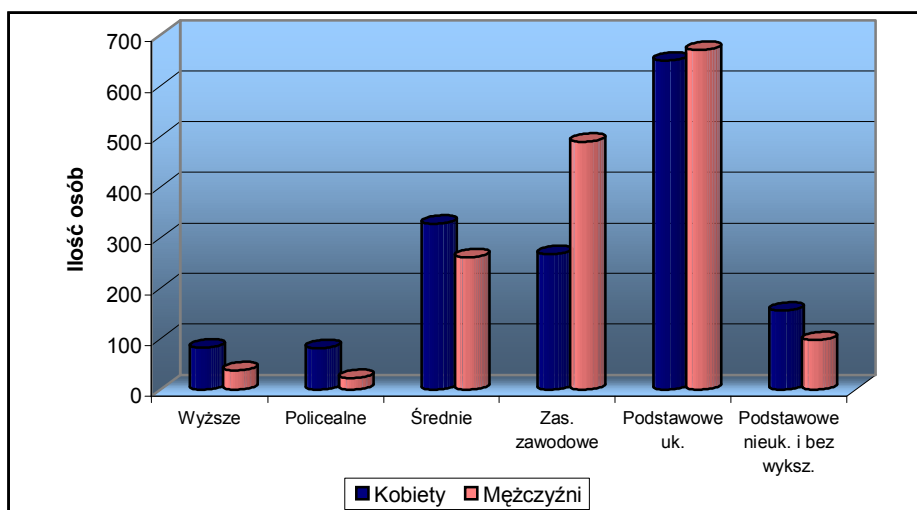
W gminie dominują osoby z wykształceniem podstawowym, które stanowią blisko 42% populacji. Poza tym zauważalna jest tendencja wskazująca na występowanie wyższego poziomu wykształcenia wśród kobiet, bowiem 5,30% spośród nich legitymuje się wykształceniem wyższym (2,40% w przypadku mężczyzn), a 5,23% - wykształceniem policealnym (1,45% w przypadku mężczyzn). Należy jednak stwierdzić, że prezentowane dane pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. a ogólnokrajowe tendencje do podnoszenia poziomu wykształcenia wskazują, że z roku na rok będzie ono ulegało znaczącej poprawie. Dotyczy to głównie osób z wykształceniem średnim, które podnoszą swój poziom wykształcenia na wyższe.

Tabela 13. Poziom wykształcenia ludności na terenie gminy Szelków

Rodzaj wykształcenia	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Wyższe	121	83	38
Policealne	105	82	23
Średnie	590	328	262
Zasadnicze zawodowe	758	268	490
Podstawowe ukończone	1321	650	671
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	254	156	98

*Podstawa: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Wykres 6. Wykształcenie ludności na terenie gminy Szelków

*Podstawa: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Poziom bezrobocie

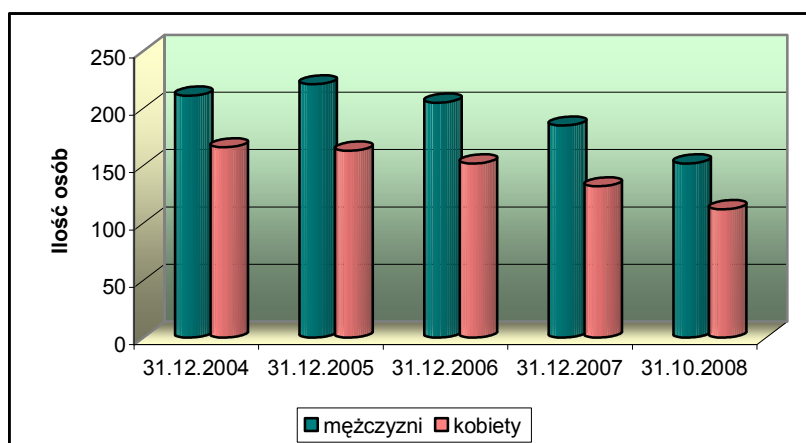
Wciąż istotnym problemem na terenie gminy pozostaje kwestia bezrobocia, chociaż – jak można zaobserwować analizując dane zawarte w tabeli 14 – liczba osób pozostających bez pracy maleje, co jest zjawiskiem korzystnym.

Tabela 14. Poziom bezrobocie na terenie gminy

Data	Liczba bezrobotnych		
	ogółem	mężczyzn	kobiet
31.12.2004 r.	377	211	166
31.12.2005 r.	384	221	163
31.12.2006 r.	357	205	152
31.12.2007 r.	317	185	132
31.10.2008 r.	264	152	112

*Podstawa: dane PUP w Makowie Mazowieckim

Wykres 7. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Szelków w latach 2004-2008

*Podstawa: dane PUP w Makowie Mazowieckim

W gminie Szeków, podobnie jak na obszarze całego kraju, wysoki wśród bezrobotnych jest udział osób młodych oraz długotrwale bezrobotnych.

Należy zauważyć, że do czynników zwiększających pozostawanie przez długi okres bez pracy zalicza się zaawansowany wiek, ograniczenia zdrowotne i brak odpowiedniego przygotowania zawodowego. Trudności ze znalezieniem pracy nie dotyczą jednak wszystkich grup ludności w jednakowym stopniu. Postęp technologiczny i rozwój gospodarki opartej na wiedzy stwarzają popyt przede wszystkim na wysokiej jakości kapitał ludzki. Niski poziom kwalifikacji wiąże się zaś z poważnymi trudnościami ze znalezieniem pracy, co ma miejsce na terenie Szekowa.

Problem bezrobocia dotyka także w dużym stopniu osób młodych. Ta grupa społeczna ma duże trudności ze znalezieniem pracy ze względu na:

- wzrost przeciętnego trwania życia, a wraz z nim wydłużenie okresu aktywności zawodowej,
- postęp technologiczny,
- wysokie koszty pracy,
- brak doświadczenia zawodowego i cenionych na rynku pracy umiejętności.

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia na terenie gminy Szeków sprawowana jest poprzez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Przychodnia Lekarska „Alfa – Med” oraz Gabinet Stomatologiczny. Na terenie przychodni możliwe jest uzyskanie wyników podstawowych badań takich jak: badania krwi, moczu, EKG. Ponadto przychodnia realizuje wizyty domowe, małą chirurgię, bilanse zdrowia i szczepienia ochronne. Bardziej specjalistyczne badania i zabiegi wykonują zlokalizowane na obszarze powiatu makowskiego specjalistyczne jednostki mające swoje siedziby w Makowie Mazowieckim.

Zaopatrzenie w leki zapewnia apteka w Starym Szekowie, placówka pogotowia ratunkowego znajduje się w pobliskim Makowie Mazowieckim.

Osoby niepełnosprawne

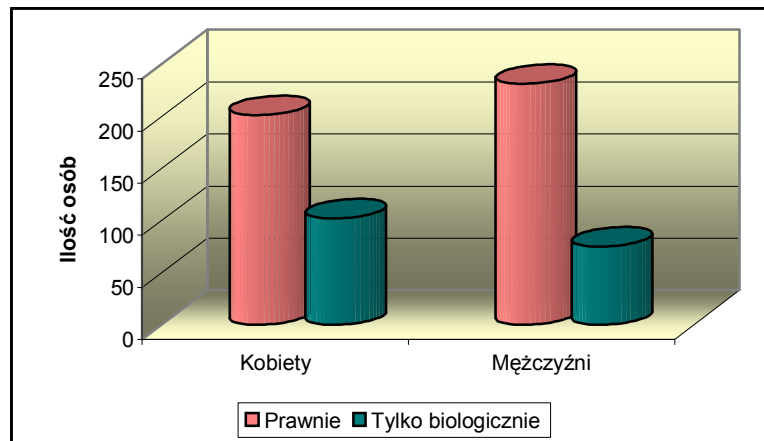
Istotnym problemem występującym na terenie gminy jest zjawisko niepełnosprawności. Dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w Szekowie zaprezentowano w tabeli 15.

Tabela 15. Liczba osób niepełnosprawnych na terenie gminy

Rodzaj niepełnosprawności	Razem	Kobiety	Mężczyźni
Prawnie	432	201	231
Tylko biologicznie	177	102	75

*Podstawa: Dane GUS NSP 2002

Wykres 8. Liczba osób niepełnosprawnych na terenie gminy z uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności

*Podstawa: Dane GUS NSP 2002

Przez osobę niepełnosprawną prawnie rozumie się osobę, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony. Osobą niepełnosprawną biologicznie jest zaś osoba nie posiadająca takiego orzeczenia, ale odczuwająca ograniczenie własnej sprawności w wykonywaniu podstawowych dla swojego wieku czynności. Jak można zaobserwować na wykresie 8 na terenie gminy przeważają osoby niepełnosprawne prawnie, które stanowią 70% wszystkich osób niepełnosprawnych. Wśród osób charakteryzujących się występowaniem niepełnosprawności dominują mężczyźni reprezentujący 50,25%, podczas gdy w przypadku kobiet wskaźnik ten wynosi 49,75%.

Stan infrastruktury mieszkaniowej

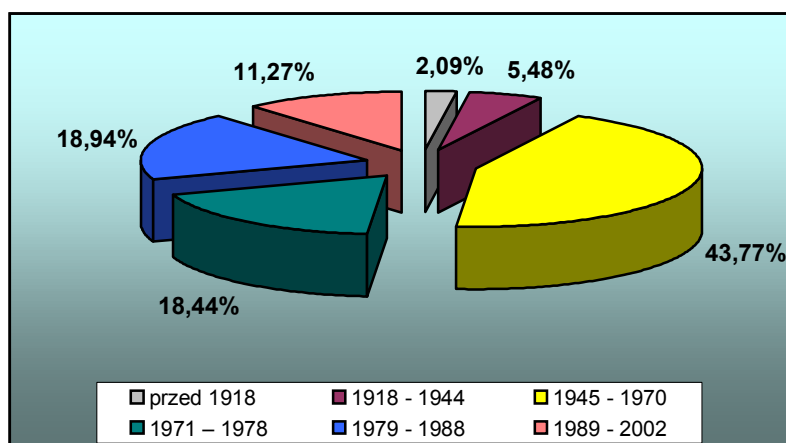
W gminie Szeków, według danych GUS, w 2002 r. istniało ogółem 1 009 mieszkań o łącznej powierzchni 83 074 m², z czego 969 (o pow. 81 067 m²) było stale zamieszkałych. W 2007 r. było już 1 137 mieszkań o powierzchni użytkowej 93 166 m².

Tabela 16. Struktura zasobów mieszkaniowych

Okres budowy	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa (m ²)
przed 1918	21	1016
1918 - 1944	55	3246
1945 - 1970	439	32145
1971 – 1978	185	15556
1979 - 1988	190	17270
1989 - 2002	113	13440

*Podstawa: Dane GUS NSP 2002

Wykres 9. Stan substancji mieszkaniowej na terenie gminy Szelków

*Podstawa: Dane GUS NSP 2002

Jak widać z załączonego zestawienia najwięcej (43,77%) stanowią mieszkania zbudowane w latach 1945 - 1970. W związku z tym można stwierdzić, że stan substancji mieszkaniowej na terenie gminy nie jest dobry.

Poza tym sytuacja mieszkaniowa ludności jest zadowalająca, zarówno jeśli chodzi o liczbę izb w przeliczeniu na 1 mieszkańca, jak i przypadającą na osobę powierzchnię użytkową. Zgodnie z danymi zawartymi w tabeli 17 należy stwierdzić, że na terenie gminy Szelków przeważają mieszkania złożone z 5 i większej liczby izb, najmniej jest natomiast lokali jednoizbowych. Pod względem wielkości dominują mieszkania o powierzchni 80 – 99 m², które stanowią 22% ogółu.

Tabela 17. Mieszkania według ilości izb

Liczba izb w mieszkaniu	Liczba mieszkań
1 izba	12
2 izby	135
3 izby	229
4 izby	291
5 i więcej izb	302

*Podstawa: Dane GUS NSP 2002

Tabela 18. Mieszkania według powierzchni

Powierzchnia mieszkania m ²	Liczba mieszkań	Metraż na 1 osobę (m ²)	Liczba mieszkań
do 30	50	poniżej 7	35
30 – 39	64	7,0 – 9,9	59
40 – 49	93	10,0 – 14,9	148
50 – 59	101	15,0 – 19,9	146
60 - 79	182	20,0 – 29,9	241
80 – 99	222	30 i więcej	340
100 – 119	138	X	X
120 i więcej	159	X	X

*Podstawa: Dane GUS NSP 2002

Systematycznej poprawie z roku na rok ulega stan wyposażenia mieszkań w podstawową infrastrukturę techniczną. Dotyczy to zarówno starań władz gminy, jak i dążenia właścicieli mieszkań do podnoszenia ich standardu, o czym świadczy fakt, że na koniec 2007 r. liczba mieszkań wyposażonych w wodę z wodociągu wynosiła 824, w ustęp splukiwany – 714, w łazienkę – 722, a w centralne ogrzewanie – 613.

Tabela 19. Mieszkania według wyposażenia

Wyposażenie mieszkania	Liczba mieszkań
mieszkania ogółem	969
wodociąg ogółem	727
wodociąg przydomowy	388
wodociąg sieciowy	339
bez wodociągu	242
ustęp splukiwany	646
łazienka	654

Wyposażenie mieszkania	Liczba mieszkań
ciepła woda	602
CO zbiorowe	0
CO indywidualne	557
piece	387

*Podstawa: Dane GUS NSP 2002

Dane dotyczące wypłaconych dodatków mieszkaniowych zawarto w tabeli 20. Wynika z niej, że w analizowanym okresie liczba zasiłków zmalała (w 2007 r. w stosunku do 2004 r. liczba wypłaconych zasiłków mieszkaniowych zmniejszyła się o 66 szt., co stanowi kwotę 5 283 zł).

Tabela 20. Dane dotyczące wypłaconych dodatków mieszkaniowych

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007
liczba (szt.)	140	98	85	74
kwota (zł)	11 817	8 587	6 409	6 534

*Podstawa: Dane GUS

Szkolnictwo

Na terenie gminy funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Szelkowie ze Szkołą Filialną w Nowym Strachocinie;
- Przedszkole Samorządowe w Szelkowie;
- Publiczne Gimnazjum w Szelkowie.

Ponadto, na podstawie stosownych porozumień zawartych przez władze gminne, część dzieci i młodzieży uczęszcza do szkół zlokalizowanych w sąsiednich gminach. Dotyczy to następujących miejscowości:

- Chyliny, Grzanka, Makowica i Bazar – dzieci uczęszczają do gimnazjum i szkoły podstawowej w Makowie Mazowieckim;
- Dzierżanowo – gimnazjum w Pułtusk, Oddział zamiejscowy w Przemiarowie;
- Dzierżanowo – Publiczna Szkoła Podstawowa w Przemiarowie w gminie Pułtusk.

Tabela 21. Stan placówek oświatowych podległych samorządowi gminnemu

Wyszczególnienie	Liczba uczniów	Liczba pomieszczeń	Liczba oddziałów
2004			
szkoły podstawowe	192	10	9
gimnazjum	106	5	4

Wyszczególnienie	Liczba uczniów	Liczba pomieszczeń	Liczba oddziałów
2005			
szkoły podstawowe	194	11	9
gimnazjum	103	5	4
2006			
szkoły podstawowe	192	11	9
gimnazjum	105	5	4
2007			
szkoły podstawowe	179	11	8
gimnazjum	108	6	4

*Podstawa: Dane GUS

Analizując dane przedstawione w tabeli 21 należy stwierdzić, że liczba uczniów uczęszczających zarówno do szkół podstawowych, jak i gimnazjum utrzymuje się na stałym poziomie.

Poza tym w analizowanym okresie współczynnik skolaryzacji rozumiany jako relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31.XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania odnotował niewielką tendencją malejącą.

Tabela 22. Współczynnik skolaryzacji

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007
szkoła podstawowa	65,31	66,44	66,67	63,25
gimnazjum	67,52	69,13	66,46	66,26

*Podstawa: Dane GUS

Kultura

Placówką upowszechnienia kultury jest Gminny Ośrodek Kultury. Prowadzi on szeroko zakrojoną działalność we wszystkich grupach wiekowych. Swoją misję realizuje poprzez:

- zajęcia dla dzieci w kołach zainteresowań;
- zajęcia świetlicowe dla dzieci i młodzieży;
- imprezy muzyczne, bale i zabawy taneczne dla dzieci;
- imprezy okolicznościowe;
- spotkania z seniorami;
- konkursy i turnieje sportowe.

Funkcjonują następujące koła zainteresowań:

- żywego słowa;

- plastyczne;
- muzyczne;
- nauki gry w szachy i warcaby;
- Klub Seniora.

Sala GOK-u wykorzystywana jest również na potrzeby obrad Rady Gminy, zebrania różnych ciał społecznych, komisji wyborczej, szkolenia rolników itp.

Bezpieczeństwo publiczne

O bezpieczeństwo mieszkańców dbają funkcjonariusze Posterunku Policji w Szelkowie.

2.2. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE SZEŁKÓW

Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej w gminie Szelków realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Rodzaje pomocy są wielorakie, ale do najczęstszych form wsparcia udzielanego przez GOPS, obok zasiłków pieniężnych, należy pomoc rzeczowa. Adresatami pomocy są między innymi rodziny wielodzietne, osoby, które pozostają w trudnej sytuacji życiowej, dotknięte długotrwałym bezrobociem. Beneficjentami pomocy społecznej są również osoby przewlekle chore, niedostosowane społecznie oraz ludzie starzy i samotni. Wsparciem dla działań gminy w zakresie pomocy społecznej jest działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim.

W tabeli 23 przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej w gminie Szelków w latach 2004-2007.

Tabela 23. Rodzaj i skala pomocy społecznej w gminie Szelków w latach 2004-2007

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Ubóstwo	99	120	101	140	343	325	323	496
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	2	0	0	0	8	0	0	0
Bezrobocie	90	116	141	121	319	310	347	440
Niepełnosprawność	30	27	45	37	105	80	125	106
Długotrwała choroba	16	13	9	8	32	22	15	26
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	36	41	53	57	169	186	263	295

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
- rodziny niepełne	28	23	21	21	101	68	71	72
- rodziny wielodzietne	14	21	40	48	90	138	233	275
Alkoholizm	5	4	6	5	18	20	27	25
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	2	3	2	0	2	5	2
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	0	0	0	1	0	0	0	5
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0

*Podstawa: Dane GOPS w Szelkowie

Analizując dane zawarte w tabeli 23 należy stwierdzić, że w latach 2004 – 2007 największa ilość świadczeń została wypłacona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu:

- bezrobocia;
- ubóstwa;
- bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej choroby.

Bezrobocie

Bezrobocie jest problemem społecznym, który oprócz swojego wymiaru ekonomicznego ma także duże znaczenie społeczne i psychologiczne. Brak możliwości znalezienia zatrudnienia powoduje powstanie negatywnych skutków, wśród których można wyróżnić m.in. dezaktualizację zdobytej wiedzy i doświadczeń zawodowych, spadek poczucia własnej wartości, zaburzenia dotyczące pełnienia ważnych ról społecznych. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te nasilają się i rodzą takie zjawiska jak: ubóstwo, izolację, frustrację, wycofywanie się z życia społecznego oraz pogorszenie ogólnego stanu zdrowia.

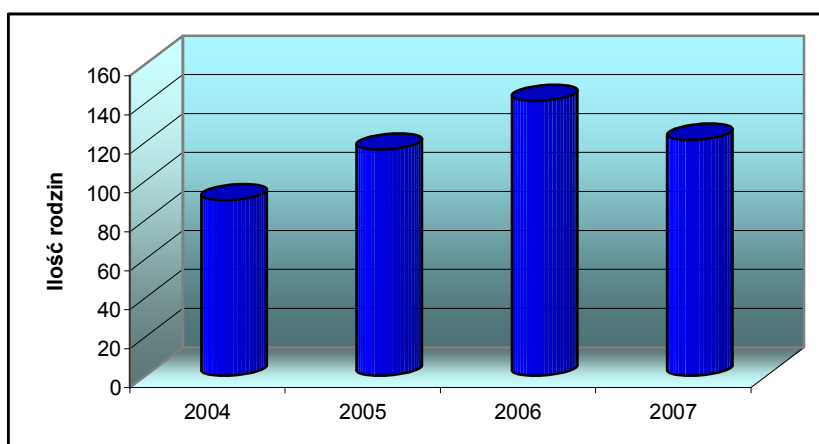
Bezrobocie jest przyczyną zjawisk patologii społecznej, wzrostu poczucia zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego, ma także wpływ na poziom i jakość życia osób i rodzin.

Szczególnie utrata prawa do zasiłku dla bezrobotnych powoduje, że osoby pozostające bez pracy najczęściej szukają wsparcia w instytucjach pomocy społecznej.

Poza tym bezrobocie, szczególnie długotrwałe, jest bardzo ważnym czynnikiem wykluczenia społecznego. Choć zła sytuacja finansowa nie jest równoznaczna z wykluczeniem społecznym, to jednak osoby pozostające w ubóstwie tracą możliwość uczestnictwa w życiu zawodowym, społecznym, a nawet rodzinnym. Z tej sytuacji trudno jest wyjść o własnych siłach.

Jak można zaobserwować na wykresie 10 na terenie gminy Szelków problem bezrobocia pozostaje wciąż istotny. W 2004 r. ze świadczeń z tego tytułu skorzystało 90 rodzin, w 2005 r. – 116, w 2006 r. – 141, a w 2007 r. – 121 rodzin.

Wykres 10. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

*Podstawa: Dane GOPS w Szelkowie

Ubóstwo

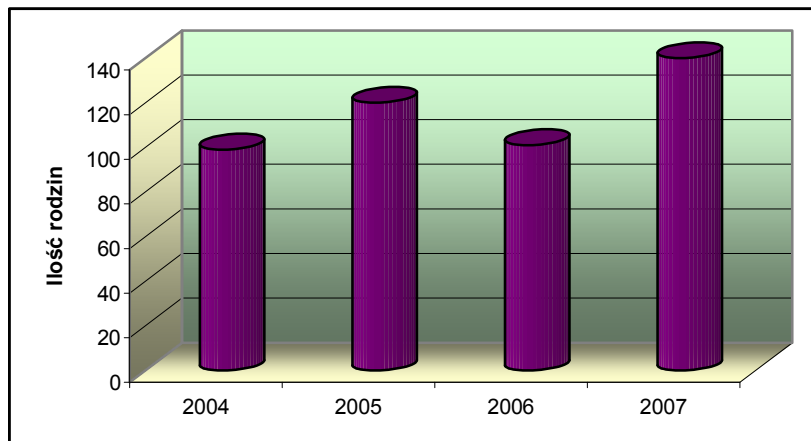
Trudności na rynku pracy, bezrobocie oraz utrzymująca się od wielu lat niekorzystna sytuacja finansowa gospodarstw domowych stanowi przyczynę pogorszenia się sytuacji materialnej części rodzin.

Na terenie gminy Szelków problem ten jest bardzo istotny, o czym decyduje liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej, co wskazano na wykresie 11. Wynika z niego, że największa liczba beneficjentów skorzystała ze wsparcia socjalnego w 2007 r. (140 rodzin), a najmniejsza w 2004 r. (99 rodzin).

Poza tym definiując problem ubóstwa nie można zapomnieć o obowiązującym w Polsce rozróżnieniu minimum egzystencji i minimum socjalnego. Otóż przyjmuje się, że minimum egzystencji wyznacza dolną granicę ubóstwa, poniżej której zagrożona jest egzystencja

człowieka, a linia minimum socjalnego – górną granicę ubóstwa, poniżej której następuje deprivacja potrzeb społecznych człowieka i narasta zagrożenie ubóstwem.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

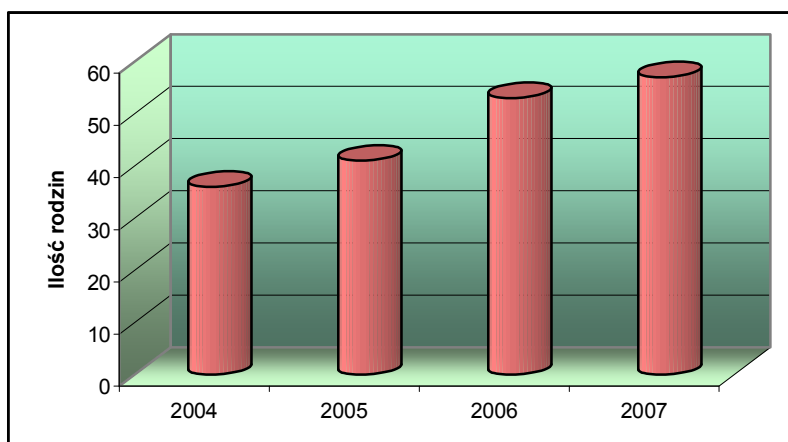
*Podstawa: Dane GOPS w Szelkowie

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

W przypadku tego problemu społecznego na uwagę zasługuje przede wszystkim fakt, że w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w wystarczającym zakresie potrzeb materialnych, psychicznych i społecznych swoich członków poważne problemy wiążą się z sytuacją dzieci. Więzy pomiędzy osobami wchodzącymi w skład tych rodzin są najczęściej bardzo osłabione, a dzieci boleśnie odczuwają wyobcowanie i odrzucenie. Poza tym środowiska te stwarzają duże zagrożenie dla dobra młodego pokolenia.

W gminie Szelków liczba rodzin dysfunkcyjnych pozostaje dość wysoka. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej dokłada wszelkich starań, aby pomóc tym środowiskom w codziennym funkcjonowaniu. Największa liczba rodzin skorzystała ze świadczeń z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w 2007 r., a najmniejsza – w 2006 r.

Wykres 12. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

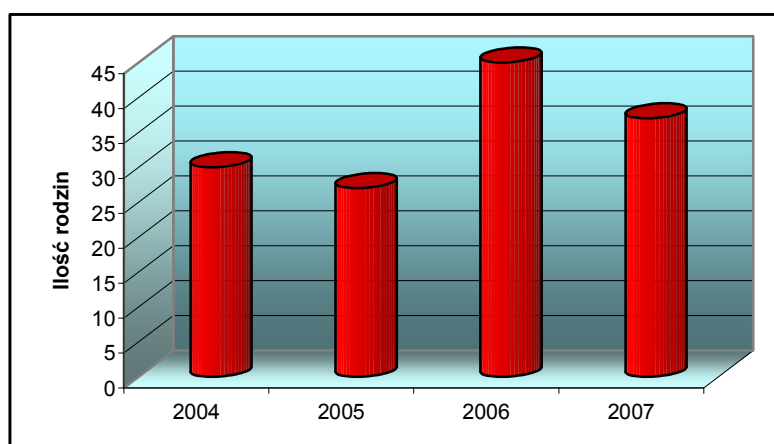

*Podstawa: Dane GOPS w Szekowie

Niepełnosprawność

Zgodnie z przepisami prawa przez niepełnosprawność należy rozumieć trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. W gminie Szeków z pomocy społecznej w związku ze zjawiskiem niepełnosprawności korzystały odpowiednio 30 rodzin w 2004 r., 27 rodzin w 2005 r., 45 rodzin w 2006 r. i 37 rodzin w 2007 r.

Wykres 13. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

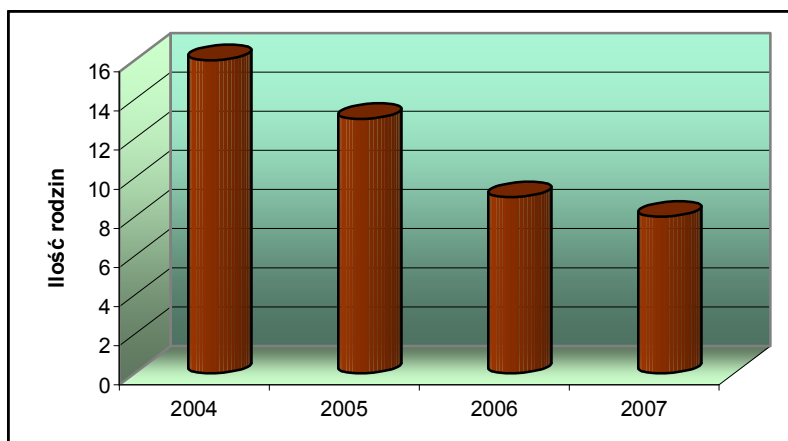
*Podstawa: Dane GOPS w Szekowie

Długotrwała choroba

Innym istotnym problemem społecznym występującym na terenie gminy jest problem długotrwałej choroby. Najmniejsza liczba rodzin skorzystała ze świadczeń z tego tytułu

w 2007 r. (8 rodzin), a największa – w 2004 r. (16 rodzin). Poza tym należy zauważyć, że w 2007 r. liczba rodzin korzystających z pomocy w związku z długotrwałą chorobą zmniejszyła się w stosunku do 2004 r. o 50%, co świadczy o występowaniu na terenie gminy mniejszej liczby osób dotkniętych tym zjawiskiem.

Wykres 14. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby

*Podstawa: Dane GOPS w Szelkowie

Tabela 24. Pomoc społeczna – rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą (2007 r.)

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	236	150	528
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	31	29	57
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	215	130	489
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej – ogółem	X	84	230
W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	X	5	8

*Podstawa: Dane GOPS w Szelkowie

Jak można zaobserwować – analizując dane zawarte w tabelach 24 - 26 – w 2007 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szelkowie udzielił największej liczby świadczeń w ramach zadań własnych, gdzie z kolei przeważał posiłek dla dzieci. Wśród zadań zleconych największy odsetek stanowiły zasiłki stałe.

Tabela 25. Pomoc społeczna – zadania własne gmin (2007 r.)

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Razem	215	x	96.865	130	489
zasiłki okresowe ogółem	49	197	40.002	48	163
w tym środki własne	x	x	2	x	x
dotacja	x	x	40.000	x	x
przyznane z powodu bezrobocia	44	172	36.523	43	144
przyznane z powodu niepełnosprawności	5	25	3.479	5	19
Posiłek	141	19054	40.865	81	386
w tym dla dzieci	141	19054	40.865	81	386
Usługi opiekuńcze ogółem	0	0	0	0	0
Sprawienie pogrzebu	1	1	1750	1	1
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	54	x	12.748	54	167
w tym zasiłki specjalne celowe	1	1	477	1	1
Praca socjalna	x	x	x	84	230

*Podstawa: Dane GOPS w Szelkowie

Tabela 26. Pomoc społeczna – zadania zlecone gminom (2007 r.)

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Razem	31	x	100.392	29	57
zasiłki stałe ogółem	30	291	99.000	29	57
w tym					
- przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	15	160	66.633	15	15
- pozostającej w rodzinie	15	131	32.367	14	42
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z kłuską żywnościową lub ekologiczną	1	1	1.392	0	0
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0

*Podstawa: Dane GOPS w Szelkowie

W ramach świadczeń rodzinnych w 2007 r. na terenie gminy wypłacono 7 696 zasiłków rodzinnych, 889 zasiłków pielęgnacyjnych, 73 świadczenia pielęgnacyjne, 24 składki na ubezpieczenie społeczne oraz 265 świadczeń w postaci zaliczki alimentacyjnej. Wśród dodatków do zasiłku rodzinnego zwraca uwagę liczba świadczeń wypłaconych z tytułu wielodzietności oraz podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Tabela 27. Pomoc społeczna – świadczenia rodzinne (2007 r.)

Lp.	Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota w zł
1	Zasiłki rodzinne	7696	466.100
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:	4033	398.756
	• Urodzenia dziecka	39	38.100
	• Opieki nad dzieckiem w czasie korzystania z urlopu wychowawczego	133	51.036
	• Samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	0	0
	• Samotnego wychowywania dziecka	262	44.540
	• Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, w tym	376	29.320
	√ kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia;	38	2.280
	√ kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	338	27.040
	• Rozpoczęcia roku szkolnego	444	44.400
	• Podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, w tym:	1092	56.400
	√ na częściowe pokrycie wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	45	4050
	√ na pokrycie wydatków związanych z zapewnieniem dziecku możliwości dojazdu z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się szkoła	1047	52.350
	• Wielodzietności	1687	134.960
	• Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	49	49.000
3	Zasiłki pielęgnacyjne	889	136.017
4	Świadczenia pielęgnacyjne	73	30.660
5	Składki na ubezpieczenie społeczne (emerytalne i rentowe)	24	3.127
6	Zaliczka alimentacyjna	265	56.870
Razem			1.140.530

*Podstawa: Dane GOPS w Szelkowie

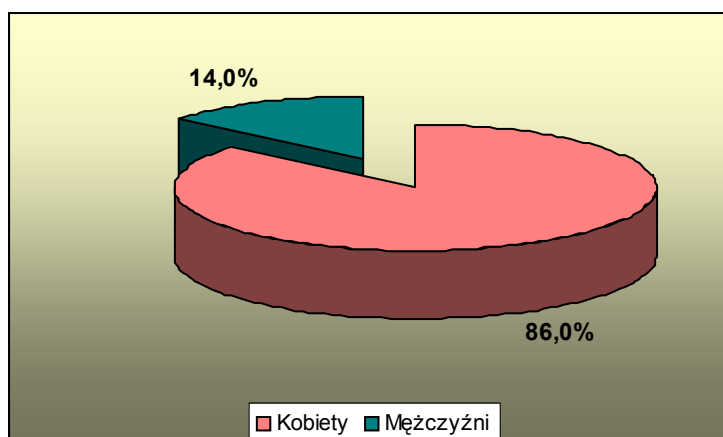
2.3. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SZELKÓW

2.3.1. ANALIZA ANKIET

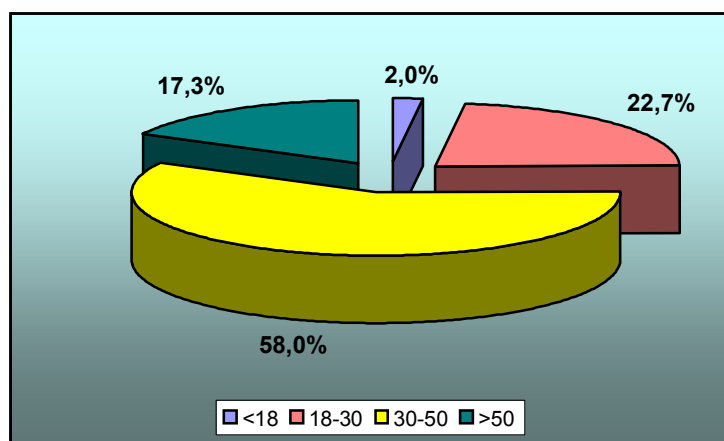
W ramach prac nad przygotowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szelków wśród mieszkańców przeprowadzone zostało badanie ankietowe, w ramach którego starano się zdiagnozować podstawowe problemy społeczne występujące na terenie gminy.

Badaną grupę stanowiło 150 respondentów – 129 kobiet (86%) oraz 21 mężczyzn (14%).

Wykres 15. Charakterystyka badanej populacji z uwzględnieniem płci

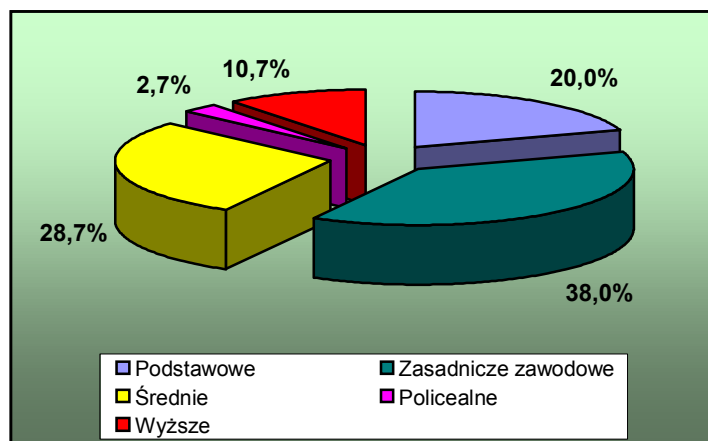
Wykres 16. Charakterystyka badanej populacji z uwzględnieniem wieku

Biorąc pod uwagę wiek ankietowanych wykazano, że ponad połowa (58%) ogółu respondentów była między 30 a 50 rokiem życia. Osób w wieku 18-30 lat było 22,7%,

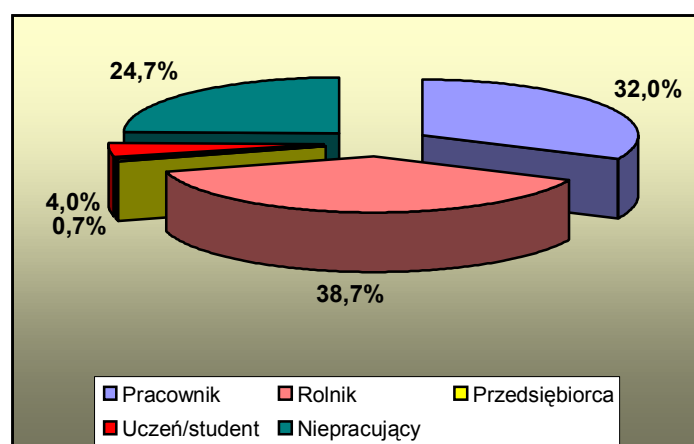
a ankietowanych w wieku powyżej 50 lat – 17,3%. Zdecydowanie najmniej było osób niepełnoletnich – 2%.

Wykres 17. Charakterystyka badanej populacji z uwzględnieniem wykształcenia

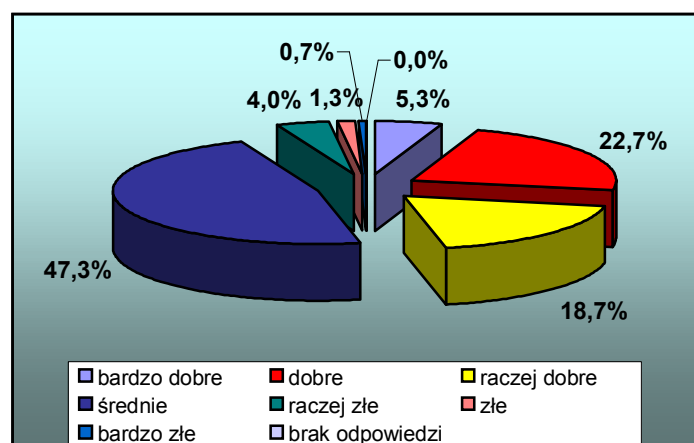
Uwzględniając wykształcenie ankietowanych mieszkańców gminy najliczniejszą grupę (38,0%) stanowili respondenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Wykształcenie średnie zadeklarowało 28,7% badanych, a wyższe – 10,7%. Wykształcenie podstawowe reprezentowało 20,0% ankietowanych, natomiast 2,7% badanych osób ukończyło szkołę policealną.

Wykres 18. Charakterystyka badanej populacji z uwzględnieniem statusu społecznego

Z przeprowadzonych badań wynika, że 38,7% ogółu ankietowanych mieszkańców Szekowa stanowiły osoby będące rolnikami, natomiast 32,0% posiadało status pracownika. 4,0% badanej społeczności stanowili uczniowie i studenci, a 0,7% prowadziło własną działalność. Blisko jedna czwarta (24,7%) ankietowanych nie była aktywna zawodowo.

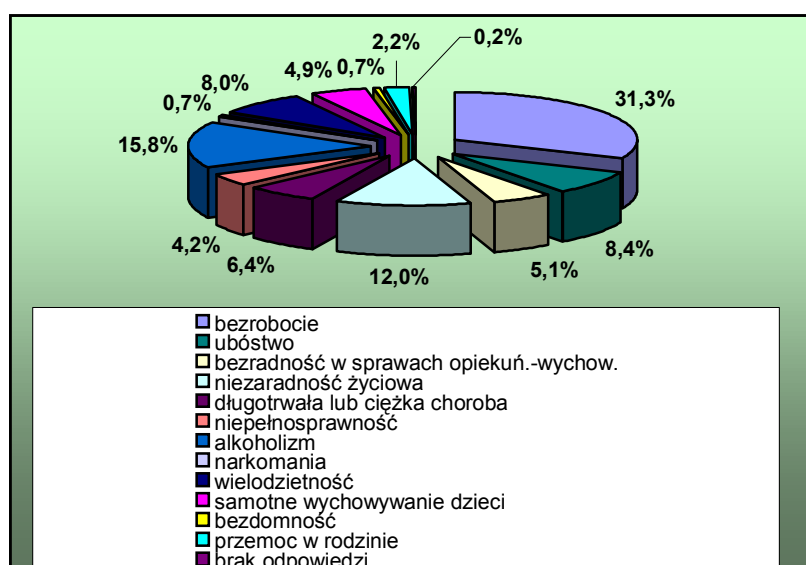
Wykres 19. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców gminy

47,3% ankietowanych uznała, że warunki życia w gminie są średnie. Odpowiedzi takiej udzieliło 47,3% badanych kobiet i 47,6% mężczyzn. 22,7% respondentów postrzegało aktualne warunki jako dobre, a 18,7% jako raczej dobre. 5,3% ankietowanych było zadowolonych z aktualnych warunków życia i oceniło je bardzo dobrze, natomiast 4,0% stwierdziło, że są one raczej złe, 1,3% - że złe, a 0,7% zauważyło, że są one bardzo złe.

Uwzględniając wykształcenie ankietowanych należy stwierdzić, że najlepiej warunki życia panujące na terenie gminy zostały ocenione przez osoby z wykształceniem wyższym (łącznie 56,25% stwierdziło, że są one bardzo dobre, dobre oraz raczej dobre), a najgorzej – przez osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym, gdzie 3,6% badanych wskazało, że ocenia je jako złe lub bardzo złe.

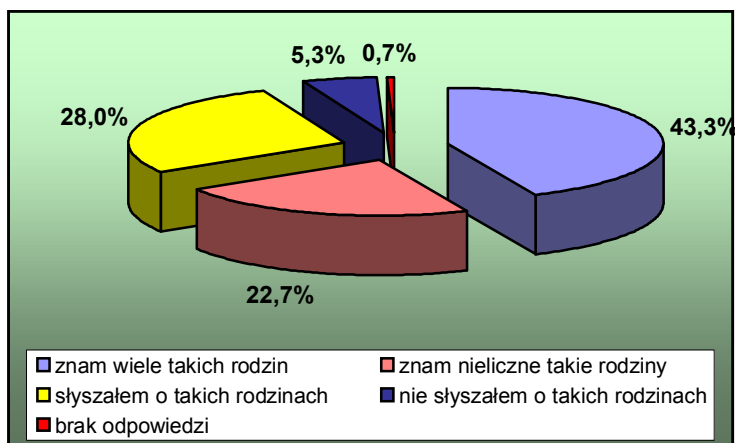
Wykres 20. Główne przyczyny problemów społecznych powodujące trudne warunki życia mieszkańców gminy

Wyniki z przeprowadzonych badań wskazują, że głównym czynnikiem powodującym trudne warunki życia mieszkańców gminy, według 31,3% ogółu ankietowanych, jest bezrobocie. Odpowiedź taka była najczęściej udzielana przez wszystkich ankietowanych z poszczególnych grup społecznych związanych z ich statusem zawodowym. 15,8% respondentów uznało alkoholizm jako przyczynę problemów społecznych w gminie, a 12,0% stwierdziło, że to niezaradność życiowa pogarsza warunki życia. Powyższe przyczyny zostały wskazane w większości przez rolników i pracowników.

Wśród osób w wieku do 18 lat najczęściej wskazywano na alkoholizm (33,3% wskazań), natomiast w pozostałych grupach wiekowych dominowało bezrobocie (odpowiednio 31,4% wskazań w grupie 18-30 lat, 31,0% - wśród osób w wieku 30-50 lat oraz 33,3% - wśród osób powyżej 50 roku życia).

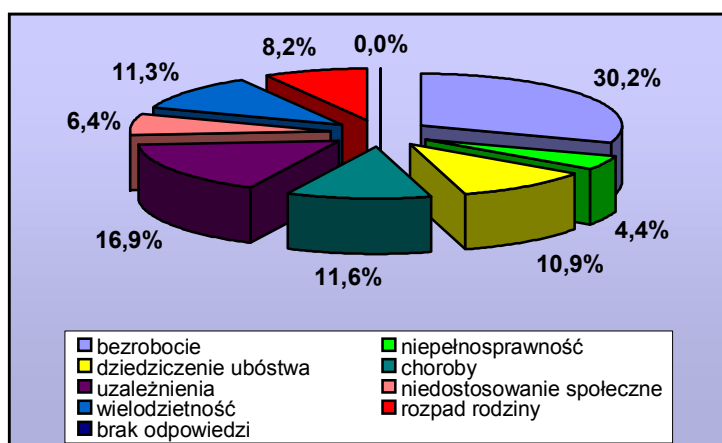
Wykres 21. Czy na terenie gminy jest dużo ubogich rodzin?

Uzyskane wyniki wskazują, że 43,3% ankietowanych mieszkańców gminy zna wiele ubogich rodzin zamieszkujących Szeków. 28,0% ogółu respondentów słyszało o takich rodzinach, a 22,7% zadeklarowało, że zna nieliczne takie rodziny.

Zdecydowanie najwięcej rodzin dotkniętych ubóstwem jest znana przez niepracujących mieszkańców (56,8%) oraz osoby legitymujące się wykształceniem podstawowym (60,0%).

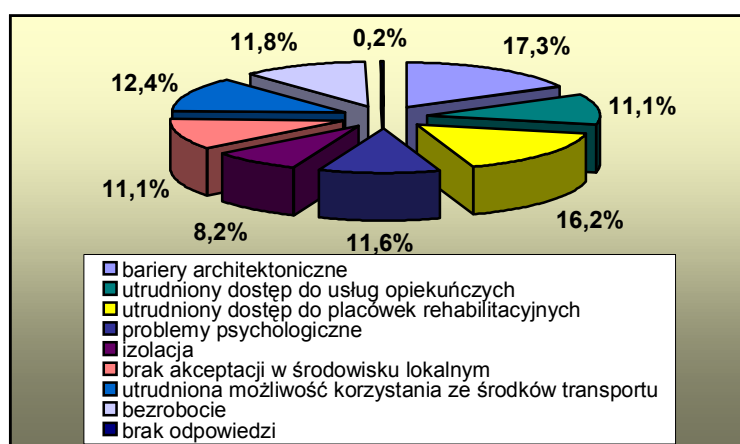
Wykres 22. Główne przyczyny popadania w ubóstwo

Do najważniejszych przyczyn popadania w ubóstwo mieszkańcy Szelkowa zaliczyli przede wszystkim bezrobocie (30,2%) oraz uzależnienia (16,9%). Takie odpowiedzi przeważały także zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn. Kolejnymi czynnikami, które w opinii ankietowanych pogarszają sytuację finansową, są choroby oraz wielodzietność. Odpowiedzi takiej udzieliło odpowiednio 11,6% i 11,3% ankietowanych.

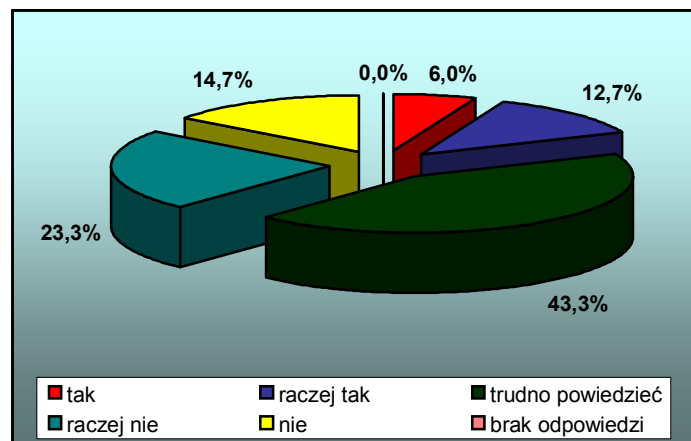
Biorąc pod uwagę wiek ankietowanych należy stwierdzić, że wśród osób do 18 roku życia jako przyczynę ubóstwa wymieniano przede wszystkim bezrobocie, uzależnienia oraz wielodzietność (po 22,2% wskazań), podobnie sytuacja kształtowała się wśród osób w wieku 18-30 lat, gdzie odpowiedzi takiej udzieliło odpowiednio 31,4%, 21,6%, 13,7%. W grupie respondentów w wieku 30-50 lat oraz powyżej 50 roku życia również przeważało bezrobocie i uzależnienia, jednak na trzecim miejscu znalazły się choroby, które stanowiły odpowiednio 29,9%, 14,6%, 11,9% - wśród osób w grupie 30-50 lat oraz 30,8%, 17,9%, 14,1% - w gronie osób powyżej 50 lat.

Wykres 23. Główne problemy społeczne z jakimi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne

Na podstawie uzyskanych wyników wykazano, że 17,3% mieszkańców gminy postrzega bariery architektoniczne jako główny problem społeczny osób niepełnosprawnych. 16,2% stwierdziło, że takim problemem jest utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych, a 12,4% - że jest nim utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu.

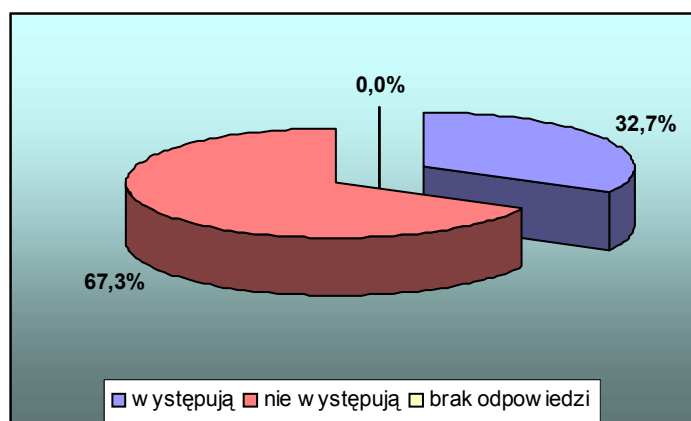
Wykres 24. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca?

23,3% ankietowanych mieszkańców gminy stwierdziło, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest raczej niewystarczająca, a 14,7% ogółu respondentów uznało, że pomoc ta jest niewystarczająca. 43,3% ankietowanych nie potrafiło wyrazić swojego zdania na ten temat, a 12,7% określiło oferowaną pomoc jako raczej wystarczającą, zaś 6,0% jako wystarczającą.

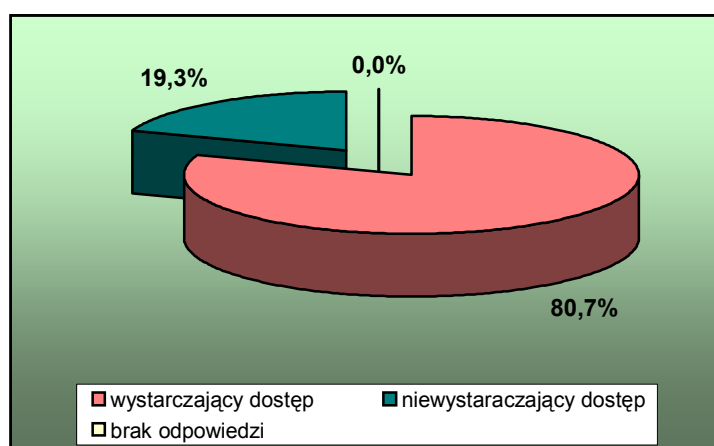
Wśród osób do 18 roku życia identyczny odsetek, bo po 33,33% stwierdziło, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca, raczej wystarczająca oraz raczej niewystarczająca. W grupie wiekowej 18-30 lat po 14,7% ankietowanych wskazała, że oferta jest raczej wystarczająca oraz raczej niewystarczająca, wśród osób w wieku 30-50 lat 25,3% badanych stwierdziło, że jest ona raczej niewystarczająca, co potwierdziły również osoby powyżej 50 roku życia, które udzieliły identycznej odpowiedzi.

Wykres 25. Czy w skład rodzin mieszkańców gminy wchodzi osoba długotrwale chora?

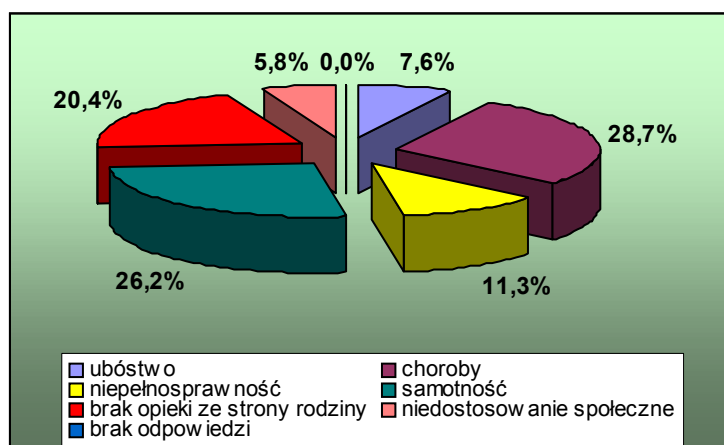
67,3% respondentów zadeklarowało, że w ich rodzinie nie ma osób długotrwale chorych. U 32,7% ankietowanych osób są członkowie rodzin borykający się z problemami zdrowotnymi, a do najczęściej wymienianych schorzeń należały między innymi: schorzenia kręgosłupa, choroby serca oraz nowotwory. Największy odsetek badanych posiadających wśród członków rodziny osobę długotrwale chorą odnotowano w grupie osób powyżej 50 roku życia (42,3%), a najmniejszy - wśród respondentów w wieku 18-30 lat (11,8%).

Wykres 26. Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy

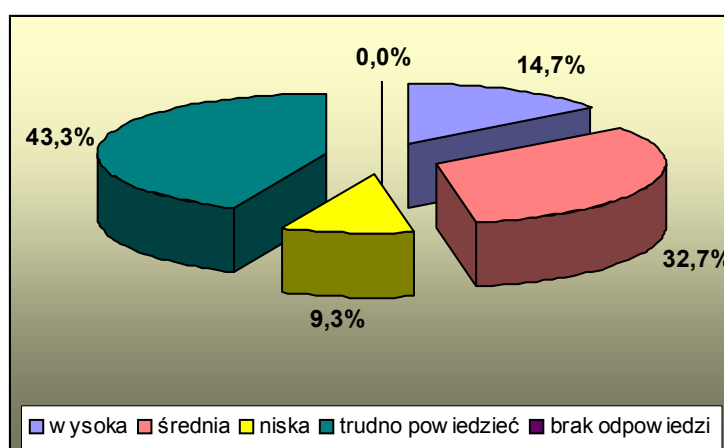
80,7% mieszkańców gminy Szelków uznało, iż dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający. 19,3% respondentów było natomiast niezadowolonych z aktualnej opieki zdrowotnej. Badane osoby wskazywały, iż mają szczególnie utrudniony dostęp do poradni stomatologicznej, psychologicznej i okulistycznej. Ponadto zwrócono również uwagę na niedogodności związane z korzystaniem z zabiegów rehabilitacyjnych. Najbardziej z dostępu do placówek opieki zdrowotnej zadowolone były osoby legitymujące się wykształceniem wyższym (87,5% wskazań), a najmniej – respondenci posiadający wykształcenie policealne (50,0%). Z kolei biorąc pod uwagę status zawodowy ankietowanych należy stwierdzić, że największy odsetek osób zadowolonych z usług znajduje się wśród niepracujących (86,5% wskazań), a najmniejszy – w gronie rolników (77,6%).

Wykres 27. Główne problemy społeczne z jakimi borykają się osoby starsze

Do głównych problemów społecznych osób starszych ankietowani mieszkańcy zaliczyli przede wszystkim choroby oraz samotność. Odpowiedzi takie wskazało odpowiednio 28,7% i 26,2% ankietowanych osób. Jako kolejny powód wymieniano brak opieki ze strony rodziny (20,4% wskazań).

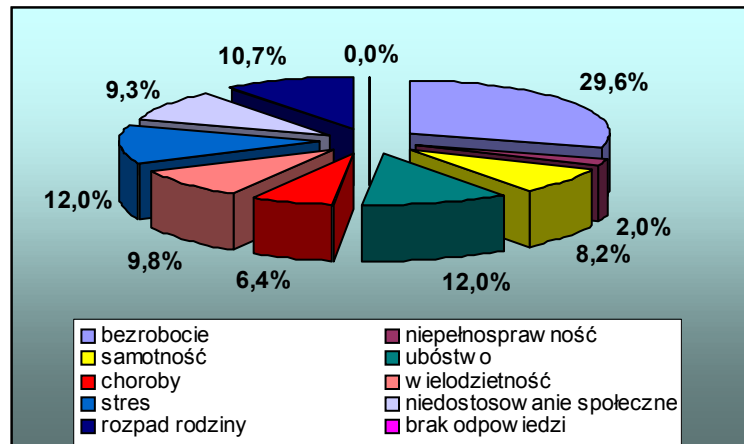
Wykres 28. Skala problemu uzależnień na terenie gminy

W opinii 32,7% ankietowanych mieszkańców poziom problemu uzależnień na terenie gminy jest średni, natomiast 43,3% respondentów nie potrafiło wyrazić swojego zdania na ten temat. 9,3% zapytanych osób uznało, że problem uzależnień w gminie Szelków kształtuje się na niskim poziomie. U 14,7% respondentów aktualna sytuacja budzi wiele zastrzeżeń i wskazali oni na wysoki poziom problemu uzależnień.

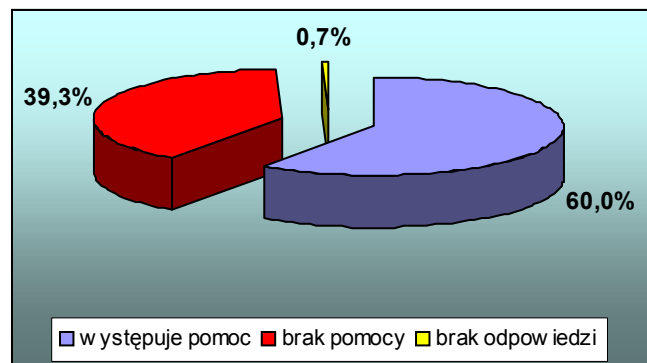
Zdecydowanie najbardziej problem uzależnień dostrzegany jest przez osoby legitymujące się wykształceniem wyższym i policealnym (po 25,0% wskazań wysokiego poziomu), a najmniej – przez respondentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym (10,5% wskazań).

Wykres 29. Główne przyczyny występowania uzależnień

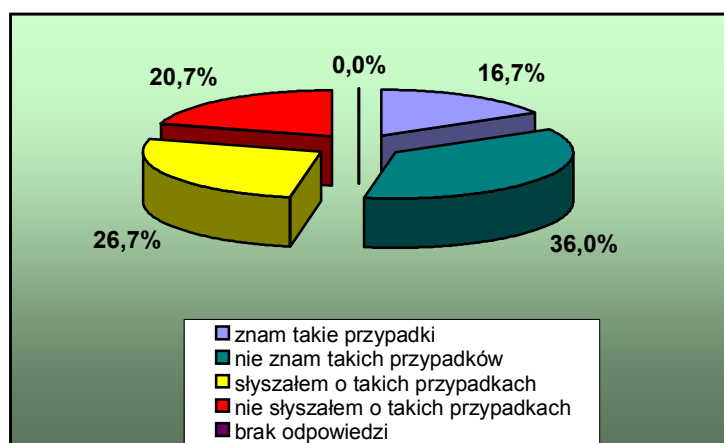
Na podstawie przeprowadzonych badań wykazano, że głównym czynnikiem przyczyniającym się do popadania w uzależnienia jest bezrobocie. Odpowiedzi takiej udzieliło 29,6% ankietowanych osób. Kolejną przyczyną zaistnienia takiej sytuacji, według 12,0% ogółu respondentów, jest stres oraz ubóstwo, a 10,7% ankietowanych wskazało rozpad rodziny. Spośród podanych przyczyn zarówno kobiety, jak i mężczyźni najczęściej wskazywali bezrobocie (odpowiednio 29,2% i 31,7% wskazań).

Wykres 30. Czy na terenie gminy dostępna jest jakaś forma pomocy dla osób uzależnionych?

Uzyskane wyniki wskazują, że 60,0% ankietowanych mieszkańców wie o tym, że osoby uzależnione mogą skorzystać z pomocy oferowanej im przez gminę. 39,3% ankietowanych uznało, że w gminie nie jest dostępna żadna forma pomocy dla osób uzależnionych. Największy odsetek osób wskazujących na występowanie na terenie gminy form pomocy dla osób uzależnionych znajdował się wśród osób posiadających wykształcenie średnie (67,4% wskazań), a najmniejszy – w gronie respondentów z wykształceniem podstawowym (53,3%).

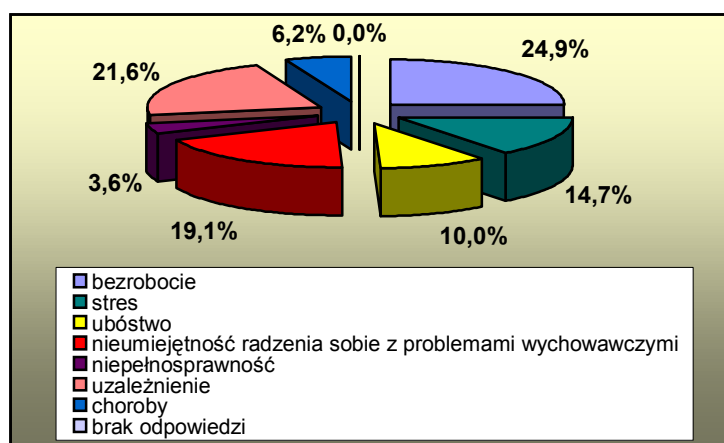
Wykres 31. Czy na terenie gminy występuje zjawisko przemocy domowej

Wyniki z przeprowadzonych badań wskazują, że 36,6% zapytanych mieszkańców gminy Szelków nie zna przypadków przemocy domowej. 16,7% respondentów zadeklarował, iż zna takie przypadki, a 26,7% - że o nich słyszało. 20,7% badanych osób w ogóle nie słyszało o przypadkach przemocy domowej na terenie gminy.

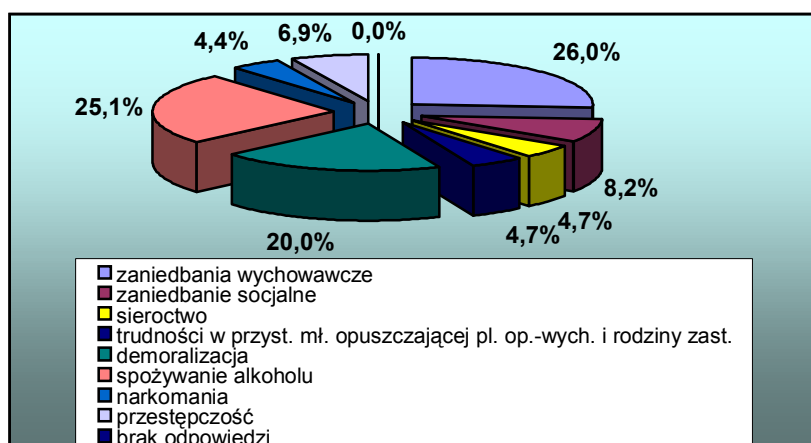
Największa liczba przypadków przemocy domowej jest znana przez osoby w wieku do 18 lat, bowiem 33,3% spośród nich wskazało taką odpowiedź, najmniej o skali przemocy domowej wiedzą zaś osoby w wieku 18-30 lat, ponieważ tylko 14,7% spośród nich wskazało, że zna rodziny dotknięte tym zjawiskiem.

Wykres 32. Główne przyczyny przemocy domowej

Jako najczęstsze przyczyny przemocy domowej mieszkańcy gminy wymieniali bezrobocie, uzależnienie oraz nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi. Odpowiedzi takiej udzieliło odpowiednio 24,9%, 21,6% i 19,1% ogółu respondentów. Dodatkowo 14,7% ankietowanych do głównych czynników sprzyjających przemocy domowej zaliczyło stres.

Wykres 33. Główne negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży

W ówczesnym świecie coraz łatwiej spotkać zjawiska mające negatywny wpływ na dzieci i młodzież. Do najbardziej negatywnych zjawisk ankietowani zaliczyli zaniedbania wychowawcze – 26,0% oraz spożywanie alkoholu – 25,1% wskazań. 20,0% respondentów wymieniło demoralizację, a 8,2% uznało zaniedbanie socjalne jako czynnik niekorzystny dla prawidłowego rozwoju i wychowania nieletnich.

Podsumowanie wyników ankiety

Podsumowując wyniki ankiety przeprowadzonej na terenie gminy należy stwierdzić, że mieszkańcy postrzegają warunki życia panujące na jej terenie jako dość dobre, jednak zauważają przy tym występujące problemy społeczne, których skala jest znacząca.

Za najważniejsze problemy w gminie uznano ubóstwo oraz bezrobocie. Obydwa problemy są ze sobą ściśle skorelowane i – według respondentów – w znacznym stopniu dotyczą mieszkańców gminy i w przyszłości mogą być jeszcze bardziej odczuwalne. Bieda przyczynia się bowiem do pogłębiania patologii społecznych, wzrostu niewydolności wychowawczej rodzin, pojawienia się problemu narkomanii, demoralizacji młodzieży, chuligaństwa i przestępczości. Przyczyn takiego stanu rzeczy doszukuje się również w niedostatecznej organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz w małej aktywności społecznej mieszkańców.

Poza tym zauważalny jest wzrost ilości osób starszych i niepełnosprawnych, co pociąga za sobą konieczność przeprowadzenia inwestycji mających na celu likwidację występujących barier architektonicznych.

Mieszkańcy wskazali ponadto na potrzebę zwiększenia ilości lekarzy specjalistów przyjmujących na terenie gminy oraz na konieczność ułatwienia dostępu do placówek rehabilitacyjnych.

Identyfikacja podstawowych problemów społecznych na terenie gminy

W oparciu o wyniki ankiety oraz spostrzeżenia zasygnalizowane przez uczestników warsztatów dokonano identyfikacji podstawowych problemów społecznych na terenie gminy oraz dokonano ich hierarchizacji. Za najważniejsze problemy na terenie gminy uznano:

- bezrobocie;
- problemy osób starszych;
- alkoholizm;
- problemy osób niepełnosprawnych;
- występowanie rodzin patologicznych i zagrożonych patologiami;
- problemy odnoszące się do dzieci i młodzieży (przede wszystkim ich demoralizacja oraz chuligaństwo);
- narkomania;
- niski poziom aktywności społecznej mieszkańców;
- niedostateczne zasoby instytucji odpowiedzialnych za politykę społeczną w gminie.

2.4. ANALIZA SWOT

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne oraz sposoby dochodzenia do konstruktywnych wniosków. Z uwagi na wagę zagadnienia należy przy tym korzystać ze sprawdzonych metod. Planowanie strategiczne powinno zostać podporządkowane następującym regułom:

- nazwanie, określenie, zdefiniowanie problemu (to, jak zdefiniujemy problem w dużym stopniu określa, które cele i metody powinny być zastosowane, aby ocenić przydatność alternatywnych rozwiązań. Ma to bezpośredni wpływ na wybór konkurencyjnych opcji);
- przyjęcie kryteriów ewaluacyjnych (pod jakimi względami będziemy porównywali ze sobą i oceniali sposoby rozwiązania);
- określenie konkurencyjnych sposobów postępowania (zakładamy, że zawsze da się wyróżnić kilka sposobów rozwiązania problemu, należy je też opisać ze szczegółami);
- prezentacja alternatyw i ich selekcja (w tym kroku następuje ocena alternatyw według ustalonych kryteriów ewaluacyjnych i wybór jednej z nich);
- bieżące monitorowanie i ewaluacja wyników wybranej do realizacji polityki (po wyborze sposobu rozwiązania konieczna jest stała ocena czy przyjęte rozwiązanie wpływa w zamierzony sposób na rzeczywistość społeczną).

W praktyce najczęściej wykorzystywaną metodą jest Analiza SWOT. Opiera się ona na badaniu dwóch grup czynników: wewnętrznych i zewnętrznych. Każda grupa rozpatrywana jest pod kątem dodatniego i ujemnego wpływu na badaną organizację.

Tabela 28. Analiza SWOT

GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA GMINY	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Rosnąca ilość podmiotów gospodarczych.</p> <p>Występowanie terenów o dużych walorach rekreacyjnych i turystycznych.</p> <p>Korzystne położenie przy drodze krajowej nr 61.</p> <p>Posiadanie wysypiska śmieci w miejscowości Chyliny.</p>	<p>Duży odsetek gospodarstw do 5 ha.</p> <p>Niedostateczny stan infrastruktury drogowej na terenie gminy.</p> <p>Brak dużych zakładów pracy.</p> <p>Brak terenów inwestycyjnych.</p> <p>Niedostateczny stopień skanalizowania gminy.</p> <p>Brak instytucji otoczenia biznesu.</p> <p>Brak pełnego wykorzystania walorów turystycznych gminy.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Możliwość pozyskania terenów inwestycyjnych.</p> <p>Modernizacja gminy będąca skutkiem wykorzystania funduszy pomocowych Unii Europejskiej.</p> <p>Aktywna polityka władz samorządowych nastawiona na pozyskanie inwestorów zewnętrznych oraz rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.</p>	<p>Starzenie się społeczeństwa.</p> <p>Działania konkurencyjne innych gmin starających się przyciągnąć inwestorów, turystów oraz fundusze pomocowe.</p> <p>Trudności w zgromadzeniu środków na wkład własny konieczny do ubiegania się o fundusze w ramach programów operacyjnych współfinansowanych przez UE.</p>

MIESZKAŃCY GMINY	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Występowanie dużej liczby osób w wieku produkcyjnym.</p> <p>Aspiracje mieszkańców dotyczące uzupełniania wykształcenia, podnoszenia kwalifikacji zawodowych, zdobywania przez młodzież wykształcenia na poziomie co najmniej średnim.</p> <p>Malejąca liczba osób bezrobotnych.</p>	<p>Bardzo duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej.</p> <p>Występowanie postawy roszczeniowej wśród mieszkańców.</p> <p>Bariery architektoniczne utrudniające korzystanie z dóbr i usług ludziom niepełnosprawnym.</p> <p>Ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji.</p> <p>Brak wiary w siebie, we własne możliwości, zwłaszcza wśród beneficjentów pomocy społecznej.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Zwiększanie się oferty edukacyjnej, jej coraz większa dostępność oraz relatywne obniżenie kosztów ponoszonych przez uczących się.</p> <p>Możliwość pozyskiwania przez gminę środków zewnętrznych.</p>	<p>Migracja najlepiej wykształconych młodych mieszkańców do ośrodków miejskich.</p> <p>Uwarunkowana względami ekonomicznymi emigracja osób o deficytowych i poszukiwanych przez pracodawców kwalifikacjach za granicę.</p>

RYNEK PRACY NA TERENIE GMINY	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Gotowość podejmowania przez młodych ludzi nowych wyzwań i elastyczne reagowanie na potrzeby rynku pracy.</p> <p>Malejące bezrobocie.</p>	<p>Występowanie ciągle dość dużego bezrobocia.</p> <p>Brak dużych zakładów pracy na terenie gminy.</p> <p>Apatia i bierność osób długotrwale bezrobotnych.</p> <p>Występowanie dużej grupy osób o kwalifikacjach, na które brak jest zapotrzebowania ze strony rynku pracy.</p> <p>Trudna sytuacja dużej rzeszy bezrobotnych, którym nie przysługuje już zasiłek.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Istnienie programów i funduszy na poziomie powiatowym i wojewódzkim, których celem jest ograniczanie bezrobocia i jego skutków.</p> <p>Przekwalifikowanie bezrobotnych.</p> <p>Istnienie możliwości podjęcia pracy poza terenem gminy.</p>	<p>Niski poziom wynagrodzeń.</p> <p>Występowanie dużych obciążeń finansowych dla osób prowadzących własną działalność gospodarczą (ZUS, US).</p> <p>Istnienie dużych barier biurokratycznych związanych z założeniem i prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, związanych także ze złym skonstruowaniem przepisów prawnych w tym zakresie.</p> <p>Migracja młodych ludzi do większych ośrodków oraz za granicę.</p>

STAN OŚWIATY, KULTURY I TURYSTYKI NA TERENIE GMINY	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Działalność na terenie gminy przedszkola, szkoły podstawowej oraz gimnazjum.</p> <p>Funkcjonowanie GOK i bibliotek.</p> <p>Prężna działalność Gminnego Ośrodka Kultury w zakresie realizacji zadań własnych.</p> <p>Występowanie bazy noclegowej.</p> <p>Występowanie zabytków oraz obszarów mogących przyciągać turystów na tereny gminy.</p>	<p>Braki w zakresie infrastruktury noclegowej.</p> <p>Niskie nakłady na oświatę.</p> <p>Występowanie trudności wychowawczych.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Zwiększenie środków na oświatę kierowanych z budżetu centralnego.</p> <p>Wykorzystanie funduszy stypendialnych.</p> <p>Wykorzystanie środków pochodzących z europejskich funduszy pomocowych.</p>	<p>Niskie wynagrodzenie nauczycieli (brak motywacji).</p> <p>Brak aspiracji edukacyjnych wśród rodzin zagrożonych wykluczeniem.</p> <p>Apatia i bierność części ludności i jej brak zainteresowania dla życia i spraw gminy.</p> <p>Niż demograficzny.</p>

UWARUNKOWANIA BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELI	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Istnienie Posterunku Policji na terenie gminy, co wiąże się z możliwością podejmowania szybkich interwencji.</p> <p>Dobrze wyposażone i aktywne jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.</p> <p>Dobrze prosperujący system służby zdrowia.</p> <p>Występowanie dużej wykrywalności przestępstw.</p>	<p>Zbyt mała liczba policjantów.</p> <p>Słaby system monitoringu.</p> <p>Brak oświetlenia ulicznego.</p> <p>Niewystarczający stan chodników na terenie gminy.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Wykorzystanie szans wynikających z funduszy pomocowych oraz programów krajowych.</p> <p>Przekazywanie wyższych dotacji centralnych na utrzymanie bezpieczeństwa i politykę społeczną w sytuacji wzrostu gospodarczego.</p>	<p>Wzrost przestępczości i uzależnień, zwłaszcza wśród nieletnich.</p> <p>Coraz większy zakres występowania niekorzystnych zjawisk społecznych.</p> <p>Niska karalność sprawców.</p>

3. KIERUNKI ROZWOJU GMINY

3.1. WIZJA ROZWOJU GMINY

Wizja rozwoju opisuje stan, do którego chcą dążyć zarówno władze samorządowe, jak i mieszkańcy gminy. Określenie docelowej wizji rozwoju jest niezbędne, bo umożliwia wyznaczenie jasnych celów i określenie sposobów ich realizacji. Świadomość do czego zmierzamy, ułatwi konsekwentne podążanie w nakreślonym kierunku, bez popełniania niepotrzebnych błędów. W ramach prac nad przygotowaniem strategii rozwiązywania problemów społecznych została wypracowana następująca wizja rozwoju gminy Szelków zakładająca:

zapewnienie mieszkańcom gminy warunków sprzyjających osobistemu rozwojowi oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu poprzez stworzenie sprawnego systemu umożliwiającego osobom i rodzinom przewyższanie trudnych sytuacji życiowych, w szczególności związanych z ubóstwem oraz wciąż istotnym problemem bezrobocia

W jej ramach przewiduje się stworzenie, przy wykorzystywaniu zarówno własnych środków, możliwości i uprawnień, jak i przy udziale środków zewnętrznych, sprawnie funkcjonującego systemu umożliwiającego osobom, rodzinom i społeczności lokalnej przewyższanie trudnych i kryzysowych sytuacji życiowych, których nie są w stanie samodzielnie pokonać oraz opracowywanie i wdrażanie programów, które pozwolą na skuteczne przeciwdziałanie i redukcję już występujących problemów społecznych takich jak np.: ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia. Inaczej mówiąc wizją rozwoju gminy jest opracowanie systemu działań, dzięki którym możliwa będzie: minimalizacja niesprzyjających życiu mieszkańców problemów i stworzenie możliwości rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

3.2. CELE STRATEGICZNE I CELE SZCZEGÓŁOWE

W oparciu o zidentyfikowane i zhierarchizowane problemy społeczne stworzono katalog celów strategicznych oraz przyporządkowanych im celów szczegółowych zaprezentowany poniżej.

1.Cel strategiczny: Zwalczanie bezrobocia i przeciwdziałanie jego skutkom			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
1.1.Podejmowanie działań na rzecz powstawania nowych miejsc pracy w gminie	Liczba stworzonych nowych miejsc pracy	GOPS, UG	2009-2015
1.2.Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu (prace interwencyjne, roboty publiczne, staże, przygotowanie zawodowe)	Liczba bezrobotnych objętych systemem wsparcia	Jednostki samorządowe	2009-2015
1.3.Utworzenie i wdrożenie działań Klubu Integracji Społecznej	Liczba osób biorących udział w zajęciach KIS	GOPS	2009-2015
1.4.Organizowanie pomocy psychologa w celu eliminacji negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia	Liczba osób korzystających z pomocy psychologa	GOPS, UG	2009-2015
Podmioty wspierające: – Powiatowy Urząd Pracy w Makowie Mazowieckim; – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim; – Organizacje pozarządowe			
Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem: 1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy; 2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje); 3. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny); 4. Środków pochodzących z Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich.			
2.Cel strategiczny: Poprawa jakości życia ludzi starszych oraz zapobieganie marginalizacji życia starszego pokolenia			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
2.1.Jak najdłuższe utrzymanie zdolności seniora do samoegzystencji w swym naturalnym środowisku oraz optymalizacja jego aktywności	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych Liczba zorganizowanych zajęć mających na celu zagospodarowanie czasu wolnego osób starszych	Jednostki samorządowe	2009-2015
2.2.Podejmowanie działań na rzecz integracji ludzi starych ze środowiskiem	Liczba uruchomionych klubów seniora Liczba osób starszych uczestniczących z zajęciach integracyjnych	Gminny Ośrodek Kultury, GOPS	2009-2015
2.3.Organizacja usług transportowych przeznaczonych dla osób starszych i niepełnosprawnych w celu dojazdu do placówek rehabilitacyjnych	Liczba osób korzystających ze zorganizowanego systemu dowozu do placówek rehabilitacyjnych	Jednostki samorządowe	2009-2015
2.4.Usuwanie barier architektonicznych	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych	Jednostki samorządowe	2009-2015
2.5.Zapewnienie wsparcia osobom starszym niezdolnym do samodzielnej egzystencji w środowisku	Liczba osób objętych wsparciem Liczba wolontariuszy zaktywizowanych do pracy na rzecz osób starszych	Jednostki samorządowe	2009-2015
Podmioty wspierające: – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim; – Organizacje pozarządowe			

Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem:

1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy;
2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje);
3. Środków pozyskanych z PFRON;
4. Środków pozyskanych przez gminę w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich;
5. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

3.Cel strategiczny: Budowa systemu profilaktyki przeciwalkoholowej oraz bieżące rozwiązywanie problemów z tym związanych wśród społeczności lokalnej

Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
3.1.Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu	Liczba osób korzystających z pomocy terapeutycznej	GOPS	2009-2015
3.2.Udzielenie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	Liczba rodzin korzystających z pomocy psychospołecznej i prawnej	GOPS, jednostki samorządowe	2009-2015
3.3.Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień	Liczba wspartych instytucji zajmujących się problematyką uzależnień	GOPS, jednostki samorządowe	2009-2015
3.4.Organizowanie imprez o tematyce profilaktycznej	Liczba zorganizowanych imprez	GOPS, jednostki samorządowe	2009-2015

Podmioty wspierające:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Szkoły;
- Kuratorzy sądowi;
- Organizacje pozarządowe

Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem:

1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy;
2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje);
3. Środków pozyskanych przez gminę w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich;
4. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

4.Cel strategiczny: Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej i integracja społeczna

Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
4.1.Inicjowanie działań zmierzających do udostępnienia osobom niepełnosprawnym środowiska fizycznego, ułatwianie dostępu do informacji i środków komunikacji międzyludzkiej	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych	GOPS	2009-2015
4.2.Tworzenie ośrodków wsparcia dla rodzin i osób niepełnosprawnych, także tych, których niepełnosprawność jest skutkiem nieszczęśliwych wypadków	Liczba stworzonych ośrodków wsparcia	GOPS, jednostki samorządowe	2009-2015

4.3. Udostępnienie edukacji dla wszystkich uczniów niepełnosprawnych	Liczba uczniów niepełnosprawnych objętych wsparciem	Jednostki oświatowe	2009-2015
4.4. Organizacja rehabilitacji w miejscu zamieszkania	Liczba niepełnosprawnych objętych rehabilitacją	GOPS	2009-2015
4.5. Aktywizacja zawodowa i wzmocnienie pozycji osób niepełnosprawnych tak, by mogły one realizować swoje prawa na rynku pracy	Liczba osób niepełnosprawnych zaktywizowanych do podjęcia pracy	UG	2009-2015
<p>Podmioty wspierające:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim; – Organizacje pozarządowe 			
<p>Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy; 2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje); 3. Środków pozyskanych z PFRON; 4. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny). 			
5. Cel strategiczny: Działania na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin patologicznych i zagrożonych patologiami			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
5.1. Zapewnienie dzieciom i młodzieży atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu poprzez budowę placów zabaw, infrastruktury sportowej, świetlic, modernizację istniejących świetlic	Liczba osób korzystających z wybudowanej lub zmodernizowanej infrastruktury Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów	Gminny Ośrodek Kultury, GOPS	2009-2015
5.2. Wyrównywanie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez udzielanie pomocy stypendialnej	Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą stypendialną	Jednostki samorządowe	2009-2015
5.3. Organizowanie i rozwijanie kompleksowego wsparcia dla dzieci i młodzieży	Liczba osób objętych pomocą	Jednostki samorządowe	2009-2015
5.4. Prowadzenie działań korekcyjno – edukacyjnych mających na celu ograniczenie przemocy w rodzinie skierowane do potencjalnych sprawców przemocy w rodzinie	Liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie Liczba osób objętych działaniami korekcyjno - edukacyjnymi	Jednostki samorządowe	2009-2015
<p>Podmioty wspierające:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim; – Szkoły; – Organizacje pozarządowe 			
<p>Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy; 2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje); 3. Środków pozyskanych przez gminę w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich; 4. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny). 			

6.Cel strategiczny: Zatrzymanie mechanizmów społecznego wykluczenia i marginalizacji wśród dzieci i młodzieży			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
6.1.Organizacja zajęć pozalekcyjnych i kółek zainteresowań rozwijających indywidualne umiejętności	Liczba stworzonych kółek zainteresowań Liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych Ilość osób korzystających z zorganizowanych zajęć	Jednostki oświatowe	2009-2015
6.2.Działania na rzecz wypracowania prawidłowych zachowań wśród dzieci i młodzieży	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach	Jednostki oświatowe	2009-2015
6.3.Szkolenia podnoszące kwalifikacje (kursy np.: komputerowy, j. angielskiego)	Liczba zorganizowanych szkoleń Liczba osób uczestniczących w szkoleniach	Jednostki oświatowe	2009-2015
Podmioty wspierające: – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szelkowie; – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim; – Organizacje pozarządowe			
Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem: 1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy; 2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje); 3. Środków pozyskanych przez gminę w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich; 4. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).			
7.Cel strategiczny: Zwalczanie problemu narkomanii			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
7.1.Prowadzenie kampanii edukacyjnych obejmujących problematykę narkomanii adresowanych do określonych grup docelowych (młodzież szkół, rodziców, pedagogów)	Liczba zorganizowanych kampanii edukacyjnych obejmujących problematykę narkomanii Liczba osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z narkomanią	Jednostki samorządowe	2009-2015
7.2.Promocja i organizacja aktywnych form spędzania czasu	Liczba atrakcji (zajęć, imprez) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia	Jednostki samorządowe	2009-2015
7.3.Świadczenie poradnictwa prawnego i psychologicznego	Liczba osób korzystających z porad prawnych i psychologicznych	Jednostki samorządowe	2009-2015

<p>Podmioty wspierające:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim; – Szkoły; – Organizacje pozarządowe 			
<p>Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy; 2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje); 3. Środków pozyskanych przez gminę w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich; 4. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny). 			
8.Cel strategiczny: Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
8.1.Wskazywanie mieszkańcom możliwości wykorzystania własnego potencjału	Liczba osób uczestniczących w zajęciach integracyjnych	Jednostki samorządowe	2009-2015
8.2.Podejmowanie działań na rzecz integracji mieszkańców	Liczba mieszkańców zaktywizowanych do działań na rzecz lokalnej społeczności	Jednostki samorządowe	2009-2015
<p>Podmioty wspierające:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szelkowie; – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim; – Organizacje pozarządowe 			
<p>Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy; 2. Środków przekazanych gminie z budżetu państwa (dotacje); 3. Środków pozyskanych przez gminę w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich; 4. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny). 			
9.Cel strategiczny: Wzmocnienie oddziaływania instytucji odpowiedzialnych za politykę społeczną w gminie			
Cele szczegółowe	Wskaźniki (efekty)	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji
9.1.Wzmocnienie kadrowe Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	Liczba zatrudnionych nowych pracowników	GOPS	2009-2015
9.2.Wprowadzenie nowoczesnych metod pracy i podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w GOPS	Liczba pracowników GOPS objętych programami podnoszenia kwalifikacji (w tym w zakresie studiów podyplomowych) Liczba zakupionego nowego sprzętu	GOPS	2009-2015

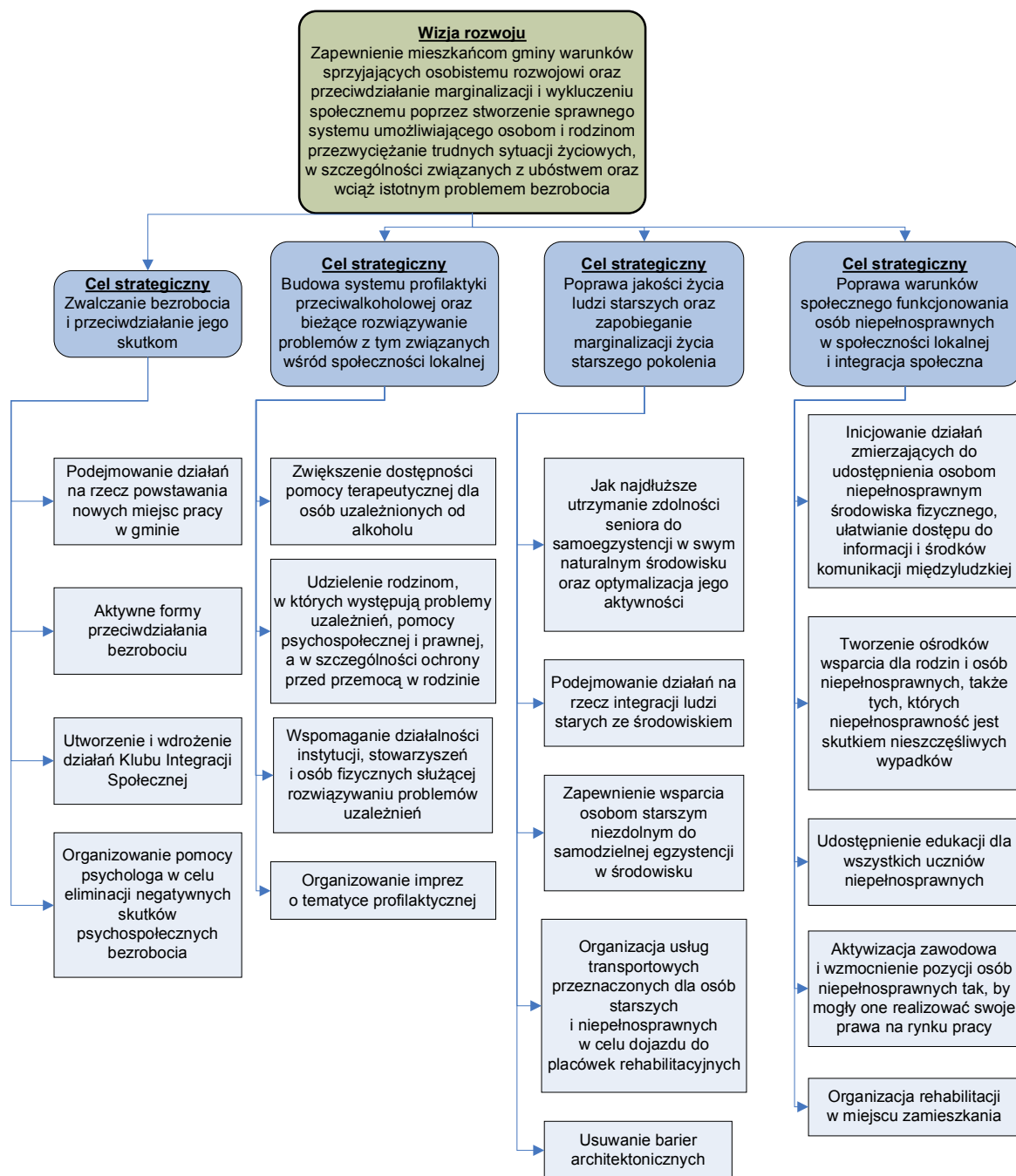
9.3.Udział pracowników GOPS w szkoleniach, kursach, warsztatach, w tym związanych z planowanymi usługami wykonywanymi w ramach PPWOW	Liczba pracowników objętych programami szkoleniowymi Liczba szkoleń, kursów, w których wzięli udział pracownicy GOPS	GOPS	2009-2015
9.4.Wymiana doświadczeń, korzystanie z pozytywnych wzorców innych gmin	Liczba projektów zorganizowanych we współpracy z innymi OPS	GOPS	2009-2015
Podmioty wspierające: – Wójt Gminy.			
Działania przewidziane do realizacji w ramach niniejszego celu będą realizowane z wykorzystaniem: 1. Środków własnych pochodzących z budżetu gminy; 2. Środków pozyskanych przez gminę w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich; 3. Środków pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).			

3.3. HIERARCHIA CELÓW ROZWOJU GMINY

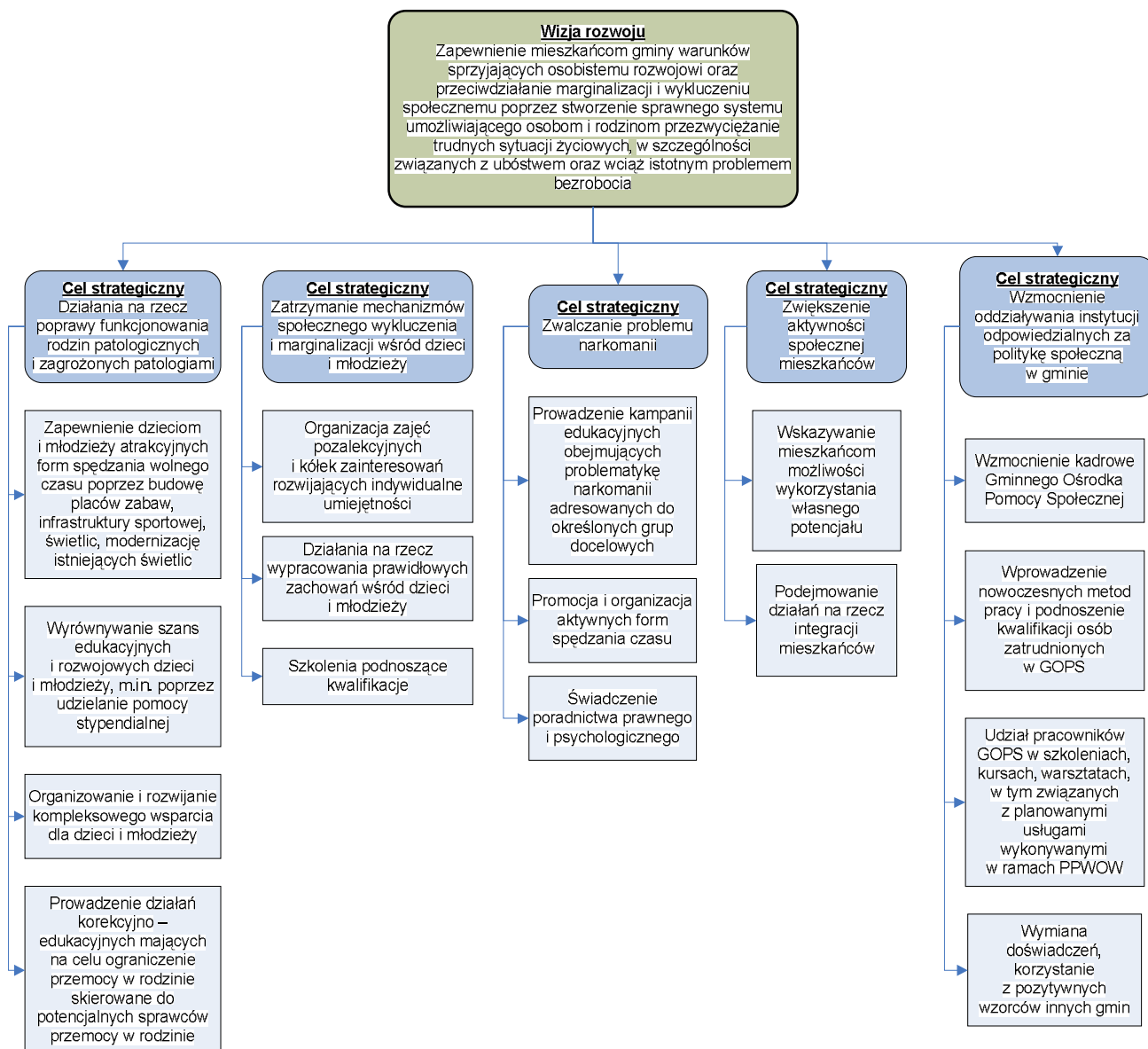
Hierarchia celów rozwoju gminy Szelków została zaprezentowana na rysunku 2.

Rysunek 2. Hierarchia celów rozwoju

HIERARCHIA CELÓW ROZWOJU – GMINA SZELKÓW
CZ. 1

**HIERARCHIA CELÓW ROZWOJU – GMINA SZELKÓW
CZ. 2**

Strona 1

4. UWARUNKOWANIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW PROGRAMOWYCH

Konstruując strategię rozwiązywania problemów społecznych nie można zapomnieć, że nie tylko jej zapisy dotyczą mieszkańców gminy. Problematyka dotycząca sfery społecznej jest regulowana również w ramach innych dokumentów programowych. Dlatego też zasadne jest przedstawienie dokumentów powstających na szczeblu kraju, województwa czy powiatu.

Poza tym należy zauważyć, że cele i działania sformułowane w ramach niniejszej strategii rozwiązywania problemów społecznych wpisują się w zakres zaprezentowanych dokumentów, co może dodatkowo sprzyjać ich realizacji.

4.1.DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU KRAJOWYM

Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 - 2013

Strategia ta wytycza siedem priorytetów, które zdaniem władz, szybko wdrożone i zrealizowane przyczynią się do rozwiązania trapiących Polskę problemów społecznych. Sformułowanie priorytetów poprzedzono diagnozą stanu obecnego, ze szczególnym uwzględnieniem demografii, ubóstwa, kondycji i zagrożeń współczesnej rodziny i społeczeństwa obywatelskiego. Dokument ten formułuje pożądaną do osiągnięcia cel prowadzonej polityki społecznej, którym ma być zbudowanie na poziomie krajowym zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli. Sformułowane priorytety krajowe są następujące:

1. poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci;
2. wdrożenie aktywnej polityki społecznej;
3. kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych;
4. budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym;
5. aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych;
6. partnerstwo publiczno – społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych;
7. integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie powstał w wyniku uregulowań prawnych wprowadzonych ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i przeciwdziałanie temu zjawisku oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców.

Wyznaczone zostały trzy podstawowe cele Programu, do których zaliczono:

1. zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
2. zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy;
3. zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Powyższe cele – w założeniu twórców Programu – mają być realizowane przez:

1. systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
2. podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie;
3. podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie;
4. udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
5. oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

4.2.DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU WOJEWÓDZTWA

Strategia wojewódzka w zakresie polityki społecznej dla województwa mazowieckiego na lata 2005 – 2013

Strategia ta została przyjęta Uchwałą Nr 106/05 przez Sejmik Województwa Mazowieckiego dnia 4 lipca 2005 r. Sformułowano w niej misję oraz 7 celów strategicznych z przypisanymi do nich celami operacyjnymi.

Misją samorządu województwa mazowieckiego, realizowaną w ramach strategii, jest osiągnięcie odczuwalnych społecznie, pozytywnych efektów w zakresie priorytetowych obszarów polityki społecznej, jakie stanowią: ubóstwo, uzależnienia, starość, bezrobocie, niepełnosprawność.

Cele strategiczne to:

1. Podejmowanie selektywnych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie.

2. Tworzenie mechanizmów wychodzenia z bezdomności i zapobiegających przechodzeniu osób ubogich w stan bezdomności.
3. Zahamowanie wzrostu spożycia alkoholu, promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie postaw sprzyjających temu zachowaniu.
4. Ograniczanie używania i dostępności do narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów.
5. Podniesienie jakości życia osób starych, zaspokajanie ich potrzeb poprzez spójne i skoordynowane działania podmiotów mających wpływ na realizację regionalnej polityki społecznej.
6. Rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy w zakresie działań objętych pomocą społeczną, wspieranej przez realizację sektorowych i regionalnych programów.
7. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.

Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2007 – 2010

Samorząd Województwa Mazowieckiego dostrzegł wagę problemu alkoholizmu na terenie województwa i w związku z tym opracowano Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2007 – 2010. Celem strategicznym tego Programu jest: ograniczenie spożywania alkoholu i minimalizacja szkód związanych z jego używaniem oraz promocja zdrowia i trzeźwości. Cele operacyjne będą zaś realizowane w trzech obszarach:

- ♦ Obszar 1: profilaktyka używania alkoholu:
 - Cel 1: Zwiększenie świadomości mieszkańców Mazowsza w zakresie szkód spowodowanych używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz kształtowanie postaw prozdrowotnych.
 - Cel 2: Podniesienie wiedzy i umiejętności kadr zajmujących się profilaktyką używania alkoholu.
 - Cel 3: Zmniejszenie rozmiarów przemocy w rodzinach i środowisku rówieśniczym.
 - Cel 4: Zmniejszenie dostępności alkoholu dla osób nieletnich i nietrzeźwych.
- ♦ Obszar 2: terapia uzależnienia alkoholowego i współuzależnienia:
 - Cel 1: Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych.
 - Cel 2: Zwiększenie odsetka osób korzystających z programów pomocy terapeutycznej w zakresie leczenia uzależnienia lub korzystających z pomocy i wsparcia środowisk samopomocowych.
- ♦ Obszar 3: monitoring:

- Cel 1: Monitorowanie i analiza zjawisk związanych z problemami alkoholowymi na Mazowszu.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2007 – 2010

W ostatnich latach zarówno młodzi, jak i dorośli ludzie zdecydowanie częściej niż kiedyś sięgają po różne środki psychoaktywne. W związku z tym władze województwa zdecydowały się na opracowanie Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2007 – 2010.

Cel ogólny Programu sformułowano jako: ograniczenie używania narkotyków i związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych. Cele strategiczne obejmują zaś:

1. podejmowanie działań na rzecz ograniczenia rozpowszechnienia używania narkotyków,
2. podnoszenie świadomości społecznej na temat zagrożeń związanych z narkotykami i narkomanią; zmienianie stereotypów odnoszonych się do tych zjawisk; podnoszenie poziomu wiedzy w określonych grupach wiekowych i środowiskach społecznych,
3. działania na rzecz zahamowania wzrostu popytu na nielegalne substancje psychoaktywne,
4. prowadzenie działań na rzecz reintegracji i readaptacji społecznej grup narkomanów.

5. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII

Zarządzanie realizacją strategii odbywać się będzie na kilku poziomach: organizacyjnym, merytorycznym i społecznym.

Poziom organizacyjny

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szelków formułuje działania, które realizowane będą zarówno przez władze samorządowe, instytucje pomocy społecznej, jak i organizacje pozarządowe. Wobec tego konieczne jest wskazanie podmiotu zajmującego się zarządzaniem realizacją strategii. Zadania z tego zakresu należały będą do GOPS, który będzie dokonywał monitoringu realizacji strategii co najmniej raz w roku. Wyznaczenie jednego podmiotu odpowiedzialnego za wdrażanie zapisów strategii jest szczególnie istotne w przypadku projektów ubiegających się o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej, gdzie preferowane są zadania kompleksowe, rozwiązujące jak największą gamę problemów występujących na terenie gminy.

Przy wykonywaniu działań związanych z monitorowaniem realizacji strategii GOPS powinien współpracować z zespołem zadaniowym powołanym przez Wójta Gminy odrębnym zarządzeniem.

Poziom merytoryczny

Poziom merytoryczny obejmuje faktyczny element wdrażania i monitorowania działań zapisanych w ramach strategii. Przewiduje się coroczne spotkania zespołu zadaniowego organizowane w miesiącu listopadzie w celu oceny projektów już zrealizowanych oraz stwierdzenia konieczności aktualizacji celów i działań zapisanych w dokumencie.

Swoją ocenę z realizacji zapisów dokumentu zespół zadaniowy powinien przekazać Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań.

Monitoring realizacji strategii zostanie przeprowadzony w oparciu o wskaźniki finansowe i ilościowe. Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie gminy. Poza tym bazę tę będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych. Wskaźniki monitorowania zostały określone w części dotyczącej celów strategicznych i szczegółowych.

Trzeba poza tym zauważyć, że horyzont czasowy strategii jest dość odległy, a rzeczywistość społeczna bardzo zmienna, wobec czego strategię należy traktować jako dokument „żywy” i nie można zamykać drogi do jego aktualizacji. Konieczność dokonania korekt w zapisach strategii rozwiązywania problemów społecznych może ponadto wynikać z pojawienia się możliwości uzyskania dofinansowania dla konkretnych zadań, niekoniecznie przewidzianych do realizacji w momencie tworzenia niniejszego dokumentu. Przewiduje się, że aktualizacja zapisów strategii dokonywana będzie – jak wskazano wcześniej – w przypadku wystąpienia takiej potrzeby – jednak nie rzadziej niż raz na trzy lata. Nastąpi ona z wykorzystaniem tych samych metod partycypacyjnych, które zostały wykorzystane w momencie tworzenia dokumentu.

Poziom społeczny

Poziom społeczny dotyczy przede wszystkim upowszechnienia zapisów dokumentu, które zostanie zapewnione poprzez zamieszczenie tekstu strategii rozwiązywania problemów społecznych na stronie internetowej urzędu gminy, a także umieszczenie informacji o zadaniach wynikających z jej zapisów, które będą realizowane na terenie gminy na zebraniach wiejskich i tablicach ogłoszeń.

Procedura zarządzania strategią została zaprezentowana w tabeli 29.

Tabela 29. Zarządzanie realizacją strategii

Rodzaj działania	Zadania	Podmiot koordynujący / Osoba odpowiedzialna	Częstotliwość
Promocja	- na zebraniach wiejskich; - na stronie internetowej gminy; - na tablicach ogłoszeń	- sołtys; - koordynator realizacji strategii	- raz do roku; - przed i bezpośrednio po realizacji każdego projektu
Realizacja projektów	- zgodnie z rocznymi planami realizacji przyjmowanymi na każdy rok	- GOPS	- zgodnie z harmonogramem
Monitoring (obserwacja)	- zgodnie z celami strategicznymi	- GOPS	- podsumowanie raz na rok do końca września (monitoring przynajmniej raz w roku)
Ewaluacja (ocena)	- porównanie osiągniętych rezultatów z założeniami	- zespół zadaniowy	- raz w roku do końca września
Aktualizacja	Zgodnie z wynikami ewaluacji	- zespół zadaniowy	- w miarę potrzeb, ale nie mniej niż raz na 3 lata

ZAKOŃCZENIE

Realizacja niniejszej strategii rozwiązywania problemów społecznych przyczyni się do wdrożenia na terenie gminy Szelków nowoczesnego modelu pomocy społecznej. Ukierunkowuje ona działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej. Zorientowanie działań na wybranych grupach problemowych jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Należy ponadto pamiętać, że głównym celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych, podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Obowiązkiem klienta jest zaś współdziałanie w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej. Zmusza to osoby wymagające wsparcia do zmiany postawy, na ogół bierniej i roszczeniowej, na postawę aktywną w rozwiązywaniu własnych problemów.

Strategia ukazuje również układ finansowania poszczególnych działań i źródła pozyskania środków, nie wyłączając funduszy Unii Europejskiej, a w szczególności Europejskiego Funduszu Społecznego. Stwarza to szansę na usprawnienie instytucjonalnej sfery związanej z realizacją zadań pomocy społecznej, ograniczaniem negatywnych zjawisk, jak ubóstwo czy bezrobocie.

Poza tym należy podkreślić, że od realizacji celów i działań oraz determinacji w procesie wdrażania strategii zależeć będzie efektywność i zdolność instytucji, organizacji i władz samorządowych do rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Szelkowa.

Wdrożenie programu przyczyni się zatem do znaczącego ograniczenia występujących na terenie gminy problemów społecznych. Jego efektem będzie znaczący wzrost poziomu życia obywateli oraz integracja lokalnej społeczności. Gminie zaś pozwoli na ograniczenie wydatków na szeroko rozumianą pomoc społeczną i skierowanie większej ilości środków na modernizację i rozwój.

SPIS TABEL

TABELA 1. PODZIAŁ POWIERZCHNI GMINY WEDŁUG SPOSOBU ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW...	10
TABELA 2. STRUKTURA AGRARNA GOSPODARSTW	12
TABELA 3. STRUKTURA UPRAW NA TERENIE GMINY SZELKÓW.....	13
TABELA 4. STRUKTURA HODOWLI W GMINIE SZELKÓW	14
TABELA 5. PODMIOTY GOSPODARCZE ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON W LATACH 2003-2007	15
TABELA 6. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH WEDŁUG SEKCJI PKD ZAREJESTROWANYCH NA TERENIE GMINY SZELKÓW W LATACH 2003-2007 (SEKTOR PRYWATNY).....	15
TABELA 7. FORMA PRAWNA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI W SEKTORZE PRYWATNYM NA TERENIE GMINY SZELKÓW W LATACH 2003-2007	16
TABELA 8. WYKAZ ZABYTKÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SZELKÓW	17
TABELA 9. WIELKOŚĆ POPULACJI I ZMIANY W CZASIE NA TERENIE GMINY SZELKÓW	18
TABELA 10. POPULACJA GMINY W ROZBICIU NA GRUPY WIEKOWE Z UWZGLĘDNIENIEM PŁCI	19
TABELA 11. STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG WIEKU W LATACH 2003-2007	20
TABELA 12. WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO	21
TABELA 13. POZIOM WYKSZTAŁCENIA LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY SZELKÓW.....	22
TABELA 14. POZIOM BEZROBOCIA NA TERENIE GMINY	23
TABELA 15. LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA TERENIE GMINY	25
TABELA 16. STRUKTURA ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH	26
TABELA 17. MIESZKANIA WEDŁUG ILOŚCI IZB.....	27
TABELA 18. MIESZKANIA WEDŁUG POWIERZCHNI	27
TABELA 19. MIESZKANIA WEDŁUG WYPOSAŻENIA	27
TABELA 20. DANE DOTYCZĄCE WYPŁACONYCH DODATKÓW MIESZKANIOWYCH	28
TABELA 21. STAN PLACÓWEK OŚWIATOWYCH PODLEGŁYCH SAMORZĄDOWI GMINNEMU	28

TABELA 22. WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI.....	29
TABELA 23. RODZAJ I SKALA POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE SZELKÓW W LATACH 2004-2007..	30
TABELA 24. POMOC SPOŁECZNA – RZECZYWISTA LICZBA RODZIN I OSÓB OBJĘTYCH POMOCA (2007 R.).....	35
TABELA 25. POMOC SPOŁECZNA – ZADANIA WŁASNE GMIN (2007 R.).....	36
TABELA 26. POMOC SPOŁECZNA – ZADANIA ZLECONE GMINOM (2007 R.).....	36
TABELA 27. POMOC SPOŁECZNA – ŚWIADCZENIA RODZINNE (2007 R.).....	37
TABELA 28. ANALIZA SWOT	50
TABELA 29. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII	69

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW NA OBSZARZE GMINY SZELKÓW	10
WYKRES 2. STRUKTURA AGRARNA GOSPODARSTW NA TERENIE GMINY SZELKÓW	13
WYKRES 3. LICZBA LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY SZELKÓW W LATACH 2000-2007	19
WYKRES 4. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY SZELKÓW W LATACH 2000-2007 ..	19
WYKRES 5. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI GMINY SZELKÓW	21
WYKRES 6. WYKSZTAŁCENIE LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY SZELKÓW	23
WYKRES 7. LICZBA BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY SZELKÓW W LATACH 2004-2008.....	23
WYKRES 8. LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA TERENIE GMINY Z UWZGLĘDNIENIEM RODZAJU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	25
WYKRES 9. STAN SUBSTANCJI MIESZKANIOWEJ NA TERENIE GMINY SZELKÓW	26
WYKRES 10. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU BEZROBOCIA.....	32
WYKRES 11. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU UBÓSTWA	33
WYKRES 12. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO	34
WYKRES 13. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	34
WYKRES 14. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU DŁUGOTRWALEJ CHOROBY.....	35
WYKRES 15. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI Z UWZGLĘDNIENIEM PŁCI.....	38
WYKRES 16. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI Z UWZGLĘDNIENIEM WIEKU.....	38
WYKRES 17. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI Z UWZGLĘDNIENIEM WYKSZTAŁCENIA.....	39
WYKRES 18. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI Z UWZGLĘDNIENIEM STATUSU SPOŁECZNEGO	39
WYKRES 19. OCENA AKTUALNYCH WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY.....	40

WYKRES 20. GŁÓWNE PRZYCZYNY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWODUJĄCE TRUDNE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY	40
WYKRES 21. CZY NA TERENIE GMINY JEST DUŻO UBOGICH RODZIN?	41
WYKRES 22. GŁÓWNE PRZYCZYNY POPADANIA W UBÓSTWO	42
WYKRES 23. GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE Z JAKIMI NAJCZĘŚCIEJ SPOTYKAJĄ SIĘ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	42
WYKRES 24. CZY OFERTA POMOCY DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH JEST WYSTARCZAJĄCA? ..	43
WYKRES 25. CZY W SKŁAD RODZIN MIESZKAŃCÓW GMINY WCHODZI OSOBA DŁUGOTRWALE CHORA?	43
WYKRES 26. DOSTĘP DO PLACÓWEK OPIEKI ZDROWOTNEJ NA TERENIE GMINY	44
WYKRES 27. GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE Z JAKIMI BORYKAJĄ SIĘ OSOBY STARSZE	45
WYKRES 28. SKALA PROBLEMU UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY	45
WYKRES 29. GŁÓWNE PRZYCZYNY WYSTĘPOWANIA UZALEŻNIEŃ	46
WYKRES 30. CZY NA TERENIE GMINY DOSTĘPNA JEST JAKAŚ FORMA POMOCY DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH?	46
WYKRES 31. CZY NA TERENIE GMINY WYSTĘPUJE ZJAWISKO PRZEMOCY DOMOWEJ	47
WYKRES 32. GŁÓWNE PRZYCZYNY PRZEMOCY DOMOWEJ	47
WYKRES 33. GŁÓWNE NEGATYWNE ZJAWISKA ODNOSZĄCE SIĘ DO DZIECI I MŁODZIEŻY	48

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY NA TLE POWIATU MAKOWSKIEGO	9
RYSUNEK 2. HIERARCHIA CELÓW ROZWOJU	62